

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Γανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησιαί.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

7 Μαΐου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

*οὐδὲν
Μάρκο
Μποτσαρη*

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή τοῦ Μάρκου Μπότσαρη ἐλήφθη ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ ἀριθ. 91 τῆς Ἑστίας ἐπιτολής αὐτοῦ. Κατωτέρω δημοσιεύομεν σκιαγράφημα τῆς σφαιρας, ἣτις ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ἥρωος καὶ ἣτις σφίεται εἰς χεῖρας τοῦ κ. Ι. Α. Τυπαλλοῦ, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλάδομεν τὰς ἐπομένως περιέργους πληροφορίες· «Ὁ Μάρκος Μπότσαρης ἐτραυματίσθη, ὡς γνωστὸν, κατὰ τὴν ἐν Καλιδρόμῃ μάχην διὰ σφαιρας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀποθανὼν δὲ μετηνέχθη εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου ἐτάφη. Ὅτε μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος τὰ ὀστέα του μετετέθησαν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦτω παρασκευασθὲν μνημεῖον ἐν Μεσολογγίῳ, ἀνεξηγήθη καὶ εὐρέθη ἐντὸς τοῦ κρανίου ἡ σφαῖρα, ἣτις παρεδόθη εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μάρκου Κωνσταντίνου Μπότσαρη, παρ' ᾧ ἐφυλάσσετο ὡς πολύτιμος ἀνάμνησις. Ἡ σφαῖρα αὕτη ἐθεωρήθη κοινῶς ὡς ἀλεξήτριον, καὶ ὡς τοιοῦτο ἐντὸς μικροῦ φυλακτηρίου, μετ' ἄλλων ἰερῶν λειψάνων τὰ ὁποῖα διατηρῶ, ἐκρεμάτο ἐπὶ τοῦ λαίμου τῶν τέκνων τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου. Ὅσως, ἐντὸς τοῦ φυλακτηρίου διασώθη καὶ μέχρι τῆς σήμερον εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τῆς συζύγου μου (θυγατρὸς τοῦ Κωνσταντίνου Μπότσαρη).»
Σ. τ. Δ.

[Σκιαγράφημα τῆς σφαιρας τῆς φονευσάσης τὸν Μάρκον Μπότσαρη].

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ

Βίος αὐτοῦ καὶ ἀνακαλύψεις.
[Μετὰφρασις Α. Μ.]
Συνίχθια 161 σελ. 277.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἐπίστευεν ὅτι εὐρίσκειτο εἰς νέαν χώραν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς του ἐνόμιζεν ὅτι προσήγγισεν εἰς τὰς παραλίας τῶν Ἰνδιῶν. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖ τὰ ὀνόματα Ἰνδοὶ καὶ Δυτικά Ἰνδία, δι' ὧν ὀνομάζει τοὺς ἐγχωρίους καὶ τὴν χώραν. Ἀλλ' ἡ πλάνη αὕτη οὐδαμῶς μείσθαι δόξαν του εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν ταύτην, ἣτις ἐξετελέσθη μετ' ἀνεπίστου ἐπιτυχίας, καὶ τῆς

ὁποίας τὰ ἄπειρα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶχεν ὑποπτεύσει.

Ἐπισκεφθεὶς τὴν νῆσον τοῦ Σαιντ Σαλβατώρ συνέλεξε δείγματα τῆς χλωρίδος τῆς νήσου καὶ τῶν ζώων. Πρέπει δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ τῆς βίας παρέλαβεν εἰρηνικοὺς κατοίκους αὐτῆς θέλων νὰ ἐπιδείξῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἐν τῇ νήσῳ ἐπληροφορήθη διὰ σημείων ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὅτι ἐὰν ἐπλεε πρὸς μεσημβρίαν ἤθελε φθάσει εἰς χώραν, ἣς ὁ βασιλεὺς ἤτο κάτοχος πολλῶν χρυσῶν ἀγγείων, καὶ ἐπομένως πολλοῦ πλούτου.

Τὴν ἐπαύριον ἀπέπλευσε πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν, πιστεύων ὅτι θέλει προσορμισθῆ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ἣν ἐγίνωσκε, κατὰ τὰς περιγραφὰς τοῦ Μάρκου Πόλου, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σιπάγκο, οἱ δὲ ἐγχωριοὶ τῆς νήσου Σαλβατώρ συνέπεσε νὰ ὀνομάζωσι τὴν χώραν, ἣν ὑπέδειξαν ὡς χρυσοφόρον, Σιβάο.

Ἡ νέα ἀνακάλυψις του ἦτο πάλιν νῆσος, αὕτη ἐκείνη, ἣν ἀνεγνώρισε τὸ ἔσπερας τῆς 15 Ὀκτωβρίου, καὶ ἣτις ἀπέιχε ὃ λεύγας τοῦ Σαιντ Σαλβατώρ. Τὴν νέαν ταύτην νῆσον ὠνόμασε Κορσεβίων. Τῇ ἐπαύριον κατέλαβεν αὐτήν· ἔτυχε δὲ τῆς αὐτῆς ὑποδοχῆς καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, οἷου ἐν Σαιντ Σαλβατώρ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνεζήτει τὴν ἡπειρον δὲν παρέμεινεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν πρὸς δυσμᾶς.

Εἰς ἀπόστασιν 9 λευγῶν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπῆντησε τρίτην νῆσον, τὴν καλουμένην ἐν ταῖς γεωγραφίαις Μεγάλην Ἐξοῦμαν, τὴν ὁποίαν ὁμοίως ἐκεῖνος ὠνόμασε *Fernandivar*. Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τῆς 16 πρὸς τὴν 17 Ὀκτωβρίου τὰ πλοῖα ἔμειναν ἀκίνητα. Τὴν πρωΐαν δὲ περιεκυκλώθησαν ὑπὸ μεγάλων μονοξέλων λέμβων τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες οὐδῶλος ἐδείκνυσαν ἐχθρικός διαθέσεις. Ἡ περιέργεια μόνη ἔφερον αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ ἄνευ δυσκολίας ἀντήλλαξαν διάφορα προϊόντα τῆς νήσου τῶν καρπῶν, βάμβακα ἀντὶ ὑαλικῶν, σείστρων (ντεφίων), βελονῶν καὶ πρὸ πάντων σιροπίου τῆς ζικχάρως, ὅπερ τὰ μέγιστα ἤρσεν εἰς αὐτοὺς.

Οἱ ἐγχωριοὶ ἐνταῦθα ἦσαν μᾶλλον πεπολιτισμένοι πρᾶς οἱ τῶν δύο προηγουμένων νήσων· διότι κατόικουν ἐντὸς καλυθῶν καθαρῶν, ἐχουσῶν καπνοδόχους· δὲν ἦσαν δ' ἐντελῶς γυμνασῶς οἱ γείτονές των. Ἡ χώρα ὁμοίως αὐτῶν δὲν

ἦτο ἢ τόσον ἐπιθυμητὴ τῷ Κολόμβῳ ἡπειρος. Οἱ ἐν τῷ στολισκῷ παραληφθέντες ἐγγύριοι τοῦ Σάντ Σαλβατόρ ἔλεγον ὅτι ὑπάρχει πρὸς μεσημβρίαν νῆσος μεγίστη, ἣν ὠνόμαζον Σάμοκτῶ, εἰς ἣν ἠδύνατο γὰ εὐρωσι τὸ πολυτίμον μέταλλον. Τὸ ἑσπέρας ὁ ναύαρχος ἀπέπλευσε καὶ τὴν 49 κατέπλευσεν εἰς ὄρμον τῆς νήσου ταύτης, εἰς ἣν ἔδωκε τὸ ὄνομα Ἰσαβέλλα, ὅπερ ὕστερον ἀντικατέστησε τὸ ὄνομα *Νῆσος Μακρά*.

Αὐτοῖσι περιέμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ἀριζὴν τοῦ βασιλείου, περὶ οὗ ὠμίλησαν εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤλθεν, ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν πρὸς τὴν ξηρὰν, ἣν ἐνόμιζεν ἦδη ὅτι ἦτο ἡ ἡπειρος, καὶ τὴν ὁποῖαν ὑπέδειξαν αὐτῷ πρὸς δυσμάς.

Ἡ ξηρὰ ἐκεῖνη ἦτο ἡ νῆσος Κούβα, ὅπου ἀφίκετο τῇ 26 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνεγνώρισεν 7 ἢ 8 νησιδία, κείμενα ἐπὶ εὐθείας γραμμῆς, ἅτινα ἦσαν βεβαίως αἱ νῆσοι Μουκάραι. Τὰ πλοῖα ἠγκυροβόλησαν εἰς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, ὀνομασθέντος Ἀγ. Σώστου, ὑπὸ τὴν σκέπην ἀκρωτηρίου, ὅπερ τῶν μεγάλων δένδρων ἕνεκα τῶν καλυπτόντων αὐτὸ, καὶ ἐχόντων φύλλα τόσον μεγάλα ὥστε ἐν μόνον ἠδύνατο νὰ καλύψῃ καλύβην τῶν ἐγγυρίων, ὁ Κολόμβος ὠνόμασεν Ἀκρωτήριο τῶν φοινίκων.

Ἐνταῦθα δυσκόλως ἠδυνήθη νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τῶν κατοίκων, οἵτινες ἔφρουγον αὐτοῦ πλησιάζοντες, ἐπὶ τέλους ὅμως προσῆλθον δελεασθέντες διὰ τῶν συνήθων μέσων καὶ ἀντήλλαξαν πολλὰ πράγματα μετὰ τῶν Ἰσπανῶν.

Ἐκ τούτου ἡμερολογίου τοῦ ναυάρχου μαυθάνομεν ὅτι κατελήθη ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῆς καλλονῆς τῶν χωρῶν τούτων καὶ τῶν γραμμικῶν τοποθεσιῶν. Οἱ ἐγγύριοι δ' εἶπον αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὄρμου ὑπῆρχε ποταμὸς ἀπέχων 4 ἡμέρας πειρῆς πορείας ἐκ τοῦ *Λουβαράκα*.

Ἡ λέξις αὕτη ἐθεωρήθη ἀκτὶς φωτὸς ὑπὸ τοῦ Χριστοφ. Κολόμβου, διότι ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε Κουβλαϊ-Κάν, ὄνομα τοῦ Ταρτάρου ἡγεμόνος, ὅπερ ἀνέγνωσεν εἰς τὰς ἐκθέσεις τοῦ Μάρκου Πόλου, καὶ ἐσχημάτισε τὴν πεποιθῆσιν, ὅτι εὕρισκετο ἐπὶ ἡπειρωτικῆς χώρας, εἰς τὸ ἄκρον τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπομένως μικρὸν ἀπέειχεν ἐκ τῆς αυτοκρατορίας τῶν Μαντσοῦ καὶ τῆς Καθαῦ (Κίνας), ἧτις ἦτο ὁ κυριώτατος σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του. Δὲν ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ἐγγύριοι λέγοντες Κουβανκιά, ἐδήλουν τὸ κέντρον τῆς νήσου Κούβας, δηλοῦσας τῆς καταλήξεως *nakar* ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν κέντρον.

Οὕτω δὲ ἀπεράσισε ν' ἀποστείλῃ δῶρα εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς χώρας ταύτης, καὶ ἐξέλεξε πρὸς τοῦτο εὐγενῆ τινα τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου του Ἐβραῖός τις ὅστις εἶχεν ἀσπασθῆ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ὀνόματι Λουδοβίκος Δὲ Τορρές, γινώσκων τὴν ἰβραϊκὴν, χιλιδαϊκὴν καὶ

ἀλγίον τὴν ἀραβικὴν ὠρίσθη, πιθανῶς, ὡς διαρμηνεὺς τοῦ ἀπεσταλμένου. Ἀνεχώρησαν τῇ 2 Νοεμβρίου συνοδευόμενοι ὑπὸ δύο Ἰνδῶν κομιζόντων ὑέλινά περιδέραια ἐκ τῶν ἐργαστασιῶν τῆς Κορδοῦνης καὶ ἄλλα εὐτελεῖα κοσμημάτων, ὧν τὴν ἀπόκτησιν περὶ πολλοῦ ἐποιούοντο οἱ ἄγριοι.

«Εἶναι βέβαιον, ἔγραφε τότε ὁ ναύαρχος, νομίζων ὅτι εὕρισκετο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥίο-Μαρέν, ὅτι ἐνταῦθα εἶναι ἡπειρος καὶ ὅτι εἶμαι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ζάυτο καὶ τοῦ Κίνσαῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον 100 λεύγας μακρὰν τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου».

Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κολόμβου μὴ εὐρόντες ποσῶς ὅτι ἐζήτησαν ἐπανῆλθον τῇ 5 τὸ ἑσπέρας, ὡς σημειοὶ ὁ Κολόμβος εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του τῆς 6 Νοεμβρίου. «Χθὲς, λέγει, τὴν νύκτα οἱ δύο ἄνδρες, οὓς ἀπέστειλεν ὁ ναύαρχος πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐσωτερικοῦ, διανύσαντες 12 λεύγας ἐπανῆλθον καὶ εἶπον ὅτι εὗρον κώμην ἐκ 50 οἰκιῶν περιέχουσαν ἴσως 1000 κατοίκους, διότι πολλοὶ κατῴκουν ἐν ἐκάστῃ οἰκίᾳ.

«Αἱ οἰκίαι ἐκεῖναι ἦσαν κατεσκευασμέναι ἐν εἰδει σικηνῶν. Οἱ πρέσβεις εἶπον ὅτι οἱ κάτοικοι ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς κατὰ τὰ ἔθιμά των μετὰ μεγάλης εὐπροσηγορίας, καὶ ὅτι πάντες ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἤλθον νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς παρεχώρησαν δὲ συνάμα καὶ τὰς οἰκίας των πρὸς διαμονήν. Οἱ Ἰνδοὶ ἐκεῖνοι ἐψαυον τοὺς πρέσβεις, ἐφίλουν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας μετὰ θαυμασμοῦ, πιστεύοντες ὅτι κατῆλθον ἐξ οὐρανοῦ, ὡς ἔδειξαν αὐτοῖς διὰ σημείων. Προσηνεγκον δὲ εἰς τοὺς πρέσβεις καὶ τροφάς, ἐξ ἐκεῖνων, τὰς ὁποίας εἶχον.

«Οἱ δύο Ἰσπανοὶ διηγήθησαν ὕστερον ὅτι ἅμα ἐφθασαν, οἱ σημερινώτεροι τῆς κόμης ἔλαβον αὐτοὺς εἰς τοὺς βραχίονας καὶ ἐκόμισαν εἰς τὴν κυριώτεραν οἰκίαν, ἐκεῖ ἔδωκαν αὐτοῖς καθίσματα, ἐφ' ὧν ἐκάθισαν, εἶτα δὲ πάντες οἱ κάτοικοι ἐκάθισαν κύκλῳ περὶ αὐτοὺς. Ὁ συνοδευσάς αὐτοὺς Ἰνδὸς εἶπε τότε εἰς τοὺς ἐγγυρίους πῶς ζῶσιν οἱ χριστιανοὶ καὶ διεβεβαίωσεν αὐτοὺς ὅτι ἦσαν ἀγαθοὶ ἄνθρωποι. Ἐπειτα ἠγέρθησαν οἱ ἄνδρες καὶ εἰσῆλθον αἱ γυναῖκες πάντες δὲ συνωθοῦντο περὶ τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀσπαζόμενοι τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας καὶ ψαύοντες ὅπως ἴδωσιν ἐὰν εἶχον σάρκα καὶ ὀστέα ὡς αὐτοί.

«Οἱ Ἰσπανοὶ ἔδωκαν εἰς τοὺς Ἰνδοὺς κανέλλαν, πέπερι καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη ὅτι δὲ Ἰνδοὶ ὑπέδειξαν διὰ σημείων αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τούτων ἄρθονα ὑπῆρχον ἐκεῖ πλησίον, ἀλλ' ὅτι ὁ τόπος αὐτῶν παρῆγεν ὀλίγα.

«Ἀναγνωρίσαντες οἱ πρέσβεις ὅτι οἱ Ἰνδοὶ οὗτοι δὲν εἶχον ποσῶς πόλεις ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐὰν δὲ συγκρατεῖσθαι πλείονες τῶν 500 ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἦθελον συνοδεύσει αὐτοὺς πιστεύοντες ὅτι ἦθελον ἐπιστρέψαι εἰς τὸν οὐ-

ρανόν. Δὲν ἀπῆντησαν καθ' ὁδὸν οὐδεμίαν κώμην ἔγρουσαν πλείονας τῶν 5 οἰκιῶν πανταχοῦ δ' ἐγένοντο δεκτοὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Εἶδον πολλὰ εἶδη δένδρων καὶ ἀνθέων εὐωδῶν παρετήρησαν ὡσαύτως πολλὰς ποικιλίας πτηνῶν, ὅπως διαφόρων τῶν τῆς Ἰσπανίας, πλὴν τῶν περδικῶν, τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν χηνῶν, ὧν ὑπῆρχε μεγάλη πληθὺς.

«Δὲν εἶδον ποσῶς τετράποδα ζῷα πλὴν κυνῶν, οἵτινες δὲν ὑλάκτου. Ἡ γῆ ἦτο γονιμωτάτη, κεκαλλιεργημένη καὶ ἐσπαρμένη ἐκ πίσων, ἐρεθίσθων, κυάμων ὅπως διαφόρων τῶν ἰδικῶν μας καὶ δαυκίων. Εἶδον ὡσαύτως πολλὴν βάμβακα περυστημένον, ἀκόκιστον, εἰς νήματα καὶ ἐνυφασμένον. Εὗρον δ' ἐν τινὶ οἰκίᾳ βάμβακα πλείω τῶν 500 ἀρῶν τῆς Ἰσπανίας (περίπου 6,000 χιλιόγραμμων), ἐξ οὗ ὁ ναύαρχος ὑπελόγησεν ὅτι κατ' ἑτος δύναται τὴς νὰ συλλέξῃ πλείω τῶν 4,000 κανταρίων».

«Ὅτι ὅμως ἐξέπληξε πολὺ τοὺς Ἰσπανοὺς ἐρευνητὰς ἦτο ὅτι κατὰ τε τὴν ἀνοδὸν αὐτῶν καὶ τὴν καθόδον πολλοὶ τῶν ἐγγυρίων ἄνδρες καὶ γυναῖκες, «οἵτινες περιεφέροντο μετὰ τῶν οἰκιῶν εἶχον εἰς τὴν χεῖρα αὐτῶν λεπτοὺς δαυλίσκους ἐκ ξηροῦ χόρτου, ὅπερ περιετύλισσον διὰ φύλλου τοῦ ἰδίου χόρτου, καὶ ἀνάπτουσαν τὸ ἐν ἄκρον ἔθετον τὸ ἀντίθετον εἰς τὸ στόμα των, ἔπειτα εἰσέπνεον καὶ ἐφύσων ἐξω τὸν καπνόν. Ἐκάλουσαν δὲ τὸν δαυλίσκον ἐκεῖνον *ταμπακό*».

Τὸ ὄνομα τοῦτο μετεδόθη καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φυτὸν διότι τοιαύτη εἶναι ἡ κατχγογῆ τῶν σιγάρων, τοῦλάχιστον τῶν σιγάρων τῆς Ἀθάνας, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Ἰσπανοὶ τόσον ταχέως συνηθίσαν ὥστε ὁ ἱστορικὸς σύγχρονος Λὰς Καζα, ὁ δὲ μακρῶν γράψας περὶ τῆς συνηθείας ταύτης, προσθέτει:

«Ἐγνώρισαν Ἰσπανοὺς εἰς ταύτην τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον, οἵτινες ἀπέκτησαν τὴν ἔξιν ταύτην καὶ ὅταν ἐπέπληττέ τις αὐτοῦς, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι κακόν, ἀπῆντων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραιτηθῶσι τὴν χρῆσιν ταύτην. Δὲν γνωρίζω ὁποῖαν ἠδονὴν, ἢ ὁποῖαν ὠφέλειαν εὕρισκον εἰς τοῦτο!»

Ἀλλ' ἀφήσωμεν τὸ περὶ καπνοῦ καὶ ἔλθωμεν εἰς τὸν Κολόμβον. Περιέπλευσε τὴν νῆσον τῆς Κούβας μετὰ τοῦ στολισκου, ὅστις ἦρε τὴν ἄγκυραν τῇ 12 Νοεμβρίου. Ἀνεγνώρισεν τὰ δύο ὄρη Μόαν καὶ Κρύσταλλον, ὠνόμασε ἕνα λιμένα Πουέρτο δὲλ Πρίντσιπε (Puerto del Principe) καὶ ἄθροισμα νήσων Νήσους τῆς Παναγίας ὕστερον μαθὼν ὅτι ἄρθονος χρυσὸς εὕρισκετο εἰς τινὰ νῆσον Βαβέκ, ἣν ὑπέδειξαν αὐτῷ ἐγγὺς ἐκεῖ ὄσαν, ἀπεράσισε νὰ πλεύσῃ πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' ὁ Ἀλόζκος Πινζόν, οὗτινος τὸ πλοῖον ἡ *Πίττα* ἦτο τὸ ταχυπλοῦτερον, ἀνεχώρησε πρὸ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐφαίνετο ἐντελῶς τὴν 21 Νοεμβρίου.

Ὁ Κολόμβος ἐλυπήθη διὰ τὴν ἀναχώρησιν ταύτην ἀλλ' οὐχ ἦττον ἐξηκολούθησε τὰς ἐρεῦνας του.

Ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κούβας ἀνεκάλυψε διὰδοχικῶς τὸν ὄρμον τοῦ Μόα, τὸ ἀκρωτήριο Μάγκλ, τὸ ἀκρωτήριο Βαβέκ, τὸν λιμένα Βερακόα, τὸν ποταμὸν Βάρμα, τὸ ἀκρωτήριο Ἀζούλες, ὅπερ καὶ ἔκαμψεν. Πειπεισμένος ὅμως πάντοτε ὅτι ἡ Κούβα ἦτο ἡπειρος, δὲν ἐξηρένησε τὸ ἀνατολικὸν μέρος. Ἀπεμακρύνθη πρὸς ἀνατολάς, ζητῶν τὴν νῆσον Βαβέκ, ἧτις διήγειρε τὴν ἀπληστίαν τῶν συντρόφων του, ἴσως δὲ καὶ τὴν ἰδικὴν του.

Ἐφθασεν οὕτω τῇ 5 Δεκεμβρίου πρὸ μιᾶς νήσου, ἣν οἱ Ἰνδοὶ ἐκάλουσαν Βόχιο, καὶ τὴν ὁποῖαν ἡ γεωγραφία σήμερον γινώσκει ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἁγίου Δομίγγου ἢ Χαττί (γῆ ὑψωμένη), ἕνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους αὐτῆς.

Ὁ Κολόμβος ὠνόμασεν αὐτὴν νῆσον Ἰσπανικὴν, καὶ ἀφοῦ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὃν ὠνόμασε λιμένα Μαρίας, περιέπλευσεν αὐτὴν μέχρι τοῦ ὄρμου *Μόσκιεο*, ἀνακαλύψας μέγαν ἀριθμὸν ἀκρωτηρίων, καὶ νησιδίων, ὅπερ ὠνόμασε Χελώνη, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ναύαρχος παρετήρησε βεῖθρον ὕδατος πλωτῶν, καὶ κοιλάδα τόσον τερπνὴν, ὥστε ὠνόμασεν αὐτὴν κοιλάδα *Παραδείσου*.

Ἐν τούτοις οἱ ἐγγύριοι ἦσαν ἀπρόσιτοι, ἔφρουγον εἰς τὰ μονόξυλα αὐτῶν εὐθὺς ὡς ἐπλησιάζον τὰ πλοῖα νὰ ταῖς τινες ὅμως κατῴρωσαν νὰ συλλάβωσι μίαν γυναῖκα, ἣν γενναίως περιεποιήθη ὁ ναύαρχος καὶ ἀπέπεμψεν ἐλευθέρως κεκοσμημένην μετὰ δακτυλίων, μαργαριτῶν καὶ τεμαχίου ἐνδύματος, ὅπερ βεβαίως δὲν ἦτο δι' αὐτὴν πολυτέλεια, ἅτε ἐντελῶς γυμνήν οὖσαν ταύτην δὲ ἰδόντες οἱ ἄγριοι ἐνεθαρρύνθησαν σμικρὸν κατὰ σμικρὸν καὶ ἐκόμιζον τὰ προϊόντα τῆς χώρας των εἰς τὰ πλοῖα.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ εἰς κασίκος, ὁ ἔστι ἡγεμὸν, γυμνὸς καὶ οὗτος ὡς οἱ ὑπήκοοί του, οἱ συνοδεύοντες αὐτόν. Ὁ Κολόμβος ἀπέδωκεν αὐτῷ τιμὰς προσηκούσας εἰς ἡγεμόνα ἔμαθε δὲ παρ' αὐτοῦ ὅτι πολὺς χρυσὸς ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας. Ἡ ὑπόδοξή αὕτη παρώτρυνεν ἕτερον κασίκον νὰ ἔλθῃ νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν λευκῶν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς χώρας του. Ἦτο δὲ ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα τότε τῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγ. Μαρίας, ἣν ὁ ναύαρχος ἐώρτασε μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐν τῷ πλοίῳ του. Ὁ κασίκος παρέμεινεν εἰς τὴν τελετὴν, ἔπραγεν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ φιλοξενουμένου αὐτῶν, καὶ ἀπεσύρθη κατευχαριστήμενος καὶ τεθαυρωμένος ὑπὸ τὴν κράτον τῶν πυροβόλων, δι' ὧν ἐχαίρετᾶτο ὡς βασιλεὺς. Κατέλειπε δὲ εἰς τὸν ναύαρχον φύλλα τινὰ λεπτά χρυσοῦ ὡς ἀντάλλαγμα τῶν νομισμάτων καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Κολόμβος, βεβαιωθείς ὅτι ἠδύνατο νὰ προμηθευθῆ τροφὰς ἀνταλλάσσων διάφορα πράγματα μετὰ τῶν ἐγχωρίων, ἐξηκολούθησεν ἐρευνῶν τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον. Ἀνεκάλυψε πολλοὺς λιμένας, ἀκρωτήρια, ὄρμους, ποταμοὺς, εἶτα δὲ εἰς τὸ ἀκρωτήριον Λιμπὲ μικρὰν νῆσον, ἣν ὠνόμασε "Λιγιον Θωμάν".

Ἀπεβιβάζετο συνεχῶς εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐνεπήγνυε σταυροὺς ὡς σύμβολον κατοχῆς· πανταχοῦ δὲ οἱ ἐγχωριοί, εἰς οὓς εἶδιδε δακτυλίου ἐξ ὀρειχάλκου, ὑαλίνους μαργαρίτας καὶ πρὸ πάντων κωδωνίσκους, οὓς ἠγάπων πολὺ, ὑπεδέχοντο αὐτὸν ὡς ἀπεσταλμένον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπλήρουν αὐτὸν προμηθειῶν. Ὁ ἡγεμὼν τῆς ἐπαρχίας Μαριενθῆς, ὀνόματι Γκουακαναγάρη, ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν ζῶνιν κεκοσμημένην διὰ μορφῆς ζῶου, οὐτινος ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ρίς ἦτο ἐκ χρυσοῦ πεπλατυσμένου· ὥστε τὸ πολυτίμον μέταλλον ἦτο ἀφθονον ἐν τῇ νήσῳ· καὶ ἐὰν ὁ ναύαρχος ἤθελε δεῖξει ποτὲ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ὅτι τοῦτο εἶχεν, ἤθελον κομίσει αὐτῷ μεγάλας ποσότητας. Εἶπον δ' εἰς αὐτὸν ὅτι πρὸς ἀνατολὰς ὑπῆρχε χώρα μεγάλη, ἐν ἣ ἐν ἀφθονίᾳ εὕρισκετο τὸ μέταλλον ἐκεῖνο.

Ὁ Κολόμβος ἤθελε πιθανῶς ἐξακολουθήσει τὴν ἐρευναν τῆς μακαρίας αὐτῆς νήσου, ἐὰν γεγονὸς ἀνεπαρόρθωτον δὲν ἐπήρχετο εἰς τὸ πλοῖόν του. Τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ἐν ἐκδρομῇ ἐξῶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, ἡ *Santa Maria* προσέκρουσεν εἰς βράχον. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς δυνατάς προσπάθειας ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ μετακινήσῃ τὸ πλοῖον· ἐδέησε νὰ ἐγκαταλίπη αὐτὸ καὶ μετέφερε τὸ πλήρωμα εἰς τὴν *Niivar*.

Τὰ ἐφόδια ἐσώθησαν ὀλόκληρα χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Γκουακαναγάρη, ὁ ὁποῖος προσέδραμε μετὰ πολλῶν Ἰνδῶν καὶ ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν τοῦ πλοῖου· ἔθεσε δὲ τὰ τρόφιμα ὑπὸ τὴν φύλαξιν ἰδίων αὐτοῦ ἀνθρώπων, ὥστε οὐδὲν ἀπωλέσθη.

Τῇ ἐπαύριον ὁ κασίκοις ἦλθεν εἰς τὴν *Niivar*, ὅπου εὕρισκετο ὁ ναύαρχος καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν κατοχὴν τούτου ὅλα τὰ πλοῦτά του. Ὁ Κολόμβος δὲν ἔκαμε χρῆσιν τῆς γενναίας ταύτης προσφορᾶς, ἀλλ' ἀπεράσισε νὰ θεμελιώσῃ σταθμὸν στρατιωτικὸν καὶ ἀποικιακὸν ἐπὶ τῆς Ἰσπανικῆς νήσου. Πρὸς τοῦτο δὲ τῇ 26 Δεκεμβρίου ἤρξατο τῆς κατασκευῆς φρουρίου, ὅπερ ἐπερατώθη τῇ 2 Ἰανουαρίου, ἐκτελουμένης τῆς ἐργασίας μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Κατὰ τὸ διάστημα τούτου ἔλαβεν εἰδήσεις περὶ τῆς *Pinta* κατὰ τὴν ἐγχωρίαν, οἷτινες εἶδον αὐτὴν ἠγκυροβολημένην ἐν ποταμῷ εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου. Ὁ Γκουακαναγάρη ἀπέστειλεν ἐκεῖ λέμβον πρὸς ἀνεύρεσιν, ἀλλ' ἐπανῆλθον οἱ ἀποσταλέντες οὐδὲν ἰδόντες. Ὁ ναύαρχος τότε ἀπεράσισε

ν' ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος πρὸς ἀναζήτησιν· διότι δὲν ἠδύνατο δι' ἐνὸς μόνου πλοῖου νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς περαιτέρω ἐρεῦνας του.

Ἐξέλεξεν ἐπομένως ἐκ τοῦ πληρώματος 39 ἀνδρας, οὓς ἔταξε πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ροδρίγου δὲ Ἐσκοβέδο καταλιπὼν αὐτοῖς ἅπαν τὸ φορτίον τῆς *Santa Maria*, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ αὐτοῖς δι' ἓν ἔτος, πρὸς δὲ τούτοις τὴν μεγάλην φορτηγίδα τοῦ πλοῖου τούτου, καὶ ἀφῆκε τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον τῇ 3 Ἰανουαρίου, συστήσας εἰς τοὺς ἀποίκους νὰ διατηρῶσι φιλικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς, καὶ ν' ἀναζητήσῃ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ θέσιν ἐπιτηδεῖαν πρὸς ἴδρυσιν πόλεως.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἀκτοπλοῶν περὶ τὴν νῆσον ἀπήντησε τὴν *Pinta*, ἣτις οὐδὲν ἔπραξεν ἀπὸ τῆς 21 Νοεμβρίου, καθ' ἣν ἀνεχώρησεν. Ὁ Ἀλόνζος Πινζὼν ἦλθεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ ναυάρχου ὅπως δικαιοσύνησιν τὴν διαγωγὴν του, ὁ δὲ Κολόμβος προσεποιήθη ὅτι νῦχαριστήθη ἐκ τῆς κακῆς αὐτῆς ἀπολογίας, διότι εἶχε τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξηκολούθησαν ἀμφοτέροι τὴν πορείαν των.

Τῇ 7 ἐδέησε νὰ σταματήσωσιν ὅπως ἐμψράξωσιν ὀπήν, ἣτις ἀνέωχθη εἰς τὴν τρίπιδά τῆς *Niivar* καὶ ἐξ ἧς ἔκαμνε νερά. Ἐκ τῆς μικρᾶς δὲ ταύτης ἀναπαύλας ὁ ναύαρχος ὄφελήθησιν ἀνερευνῆσε μέγαν ποταμὸν κείμενον μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ Μόντε-Χρίστι, τὸν ὁποῖον ὠνόμασε Χρυσόροον, διότι τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἐκύλιον ἄπειρα ψήγματα τοῦ μετάλλου τούτου.

Αὐτόθι ἴσως ὑπῆρχεν ἡ τύχη τοῦ πλοῦτου, ἀλλὰ τὰ πληρώματα ἦσαν κεκμηκότα καὶ ὑπὸ τὰς ὑποκινήσεις τῶν ἀδελφῶν Πινζὼν ἐζήτουν ἀναφρανδὸν τὴν ἐπιστροφὴν.

Ἡ ἐπιστροφή ἤρξατο τῇ 16 Ἰανουαρίου, ἦτο δὲ καίριος πρὸς τοῦτο, διότι ἐκ τοῦ μέρους τούτου τῆς νήσου οἱ ἰθαγενεῖς, οὓς πιθανῶς εἶχε κατοικήσει τὸ πλήρωμα τῆς *Pinta*, ἐχθρικοῦτα διατέθησαν συνήρθη μάλιστα καὶ μάχη, τὸ αἷμα ἔρρευσε καὶ αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν, οἷτινες ἠύξησαν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁμήρων, οὓς ὁ Κολόμβος παρέλαθεν εἰς τὸ πλοῖόν του ἵνα ἐπιδείξῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἰσπανίας ὡς δείγματα τῶν ἀνακαλύψεων του.

Ὁ πλοῦς μέχρι τῆς 12 Φεβρουαρίου ἦτο καλὸς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ τὰς δύο ἐπομένους τὰ πλοῖα κατελήφθησαν ὑπὸ τοιαύτης τρικυμίας, ὥστε ὁ ναύαρχος φοβούμενος καταστροφὴν παντελῆ ἐγραψεν ἐν συντόμῳ ἐπὶ περγαμνῆς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνακαλύψεων του, ἣν ἐγκλείσας ἐν πύθῳ ἐπιμελῶς ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιγράφας νὰ κομίσῃ ὁ εὐρὼν τὸν πύθον εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Ἰσπανίας.

Ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ ἀφιερῶσας τὸν βίον του εἰς

Γ'

Δεύτερον ταξίδιον.

Ἀνακαλύψαι τῶν νήσων Δομινίκου, ΜαριΓκαλάντ, Γουαδελούπης, Μοντερράτ, Σαιντ Μαρι, Σαιντ Μαρτίν, Σαιντ Κροῦ, Πόρτο Ρίκο καὶ Ἰαμαϊκῆς.

Αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ πρώτου ταξιδίου τοῦ Κολόμβου διήγειραν τὰ πνεύματα. Πανταχόθεν τῆς Ἰσπανίας συνέρρευσαν ἐθελονταὶ ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὴν δευτέραν θαλασσοπορίαν, ἣν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν ὁποίαν ἡ δημοσία γνώμη ἄπληστος χρυσοῦ καὶ πλοῦτου ἐπιμόνως ἐζήτηι. Πρὸς τούτοις δὲ ἀριθμὸς τις ἀρχόντων παρεκάλεσαν τὸν Κολόμβον ν' ἀπονεύμῃ αὐτοῖς τὴν τιμὴν νὰ συνοδεύωσιν αὐτὸν, ὅστις δὲν ἦτο ἤδη ὁ πτωχὸς Γενουαῖος ναύτης, ὁ καταπερρονημένος, ἀλλ' εἶχεν ἀποκτήσει τίτλους εὐγενείας διὰ διπλωμάτων, καὶ ἔσπερον ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν του σημάτων τὰς ἐξῆς λέξεις, ἃς ὁ βασιλεὺς αὐτὸς διέταξε νὰ ἐγγράψῃ: *Eicteñ Kasillmar* καὶ εἰς τὸν *Atoita* ὁ Κολόμβος *didie reor kosmor*. Οἱ ἀρχόντες λοιπὸν οὗτοι εὕρισκον προσήκοντα τὸν τίτλον τοῦ ἀντιβασιλέως τοῦ Ἰνδικοῦ Ὀκεανοῦ, ὅστις ἀπενεμήθη αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπογόνους αὐτοῦ.

Ὁ Κολόμβος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἐνεπιστεύθησαν ἀληθῆ μοῖραν στόλου συγκειμένον ἐκ δεκαεπτὰ πλοίων, ἐξελέξατο τοὺς συνοδοιπόρους αὐτοῦ.

Ἀνεχώρησεν ἐκ Γάθης τῇ 25 Σεπτεμβρίου ἄγων 1200 ἀνδρας διαφόρων ἐπαγγελματιῶν, ἵππους, κτήνη, μηχανὰς πρὸς συλλογὴν καὶ καθαρισμόν τοῦ χρυσοῦ, σπέρματα διάφορα καὶ πᾶν ὅ,τι χρήσιμον πρὸς ἴδρυσιν ἀποικίας σπουδαίας. Τῇ 1 Ὀκτωβρίου ὁ στόλος κατέπλευσε πρὸς ἀνάγκυσιν εἰς τὴν νῆσον Φέρον, μίαν τῶν Καναρίων, ἐνθα παρέμεινε μέχρι τῆς 9^{ης} πρὸς ἀνανέωσιν τῶν προμηθειῶν, περιμένων συνάμα καὶ οὐριον ἄνεμον, ὅστις ἐπιπνεύσας ἔφερε τὰ πλοῖα μετὰ 23 ἡμέρας εἰς τὴν Νέαν Γῆν.

Τὴν 3 Νοεμβρίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὁ πηδαλιούχος τῆς ναυαρχίδος εἶδε τὴν ξηρὰν, ἣτις ἦτο νῆσος· τὸ μέρος δὲ τούτου ὅπερ εἶδον, κεκαλυμμένον ἦν ὑπὸ δένδρων, ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ὡς ἀκατοίκητον καὶ δὲν ἐπλησίασεν· ἔδωκε μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Δομινίκου, ὅπερ φέρεται ἔτι καὶ νῦν.

Ἀνεκάλυψε πρὸς τούτοις νησίδιὰ τινα, καὶ προσήγγισεν εἰς δευτέραν νῆσον, ἣν ὠνόμασε ΜαριΓκαλάντ, ὄνομα ὅπερ ἔσπερον ἡ ναυαρχίς· ἀλλὰ δὲν παρέμεινε αὐτόθι ποσῶς σπεύδων ν' ἀνεύρῃ τὸν πυρῆνα τῆς ἀποικίας, ἣν κατέλιπεν εἰς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον.

Τὴν ἐπαύριον ἀνεκάλυψε τρίτην νῆσον, ἣτις ἦτο μεγαλειτέρη, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν ἀνθρωποφάγων Καναρίων, περὶ ὧν ἤκουσε μόνον ὁ ναύαρχος νὰ γίνεσθαι λόγος κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξίδιον. Ἀπέστειλε δὲ ἀπόσπασμα κα-

μῖαν ἰδέαν, ἠλπίζεν εἰς ἄφρευκτον ναυάγιον. Τὸ μέλλον ὅμως ἐπεφύλασεν αὐτῷ ἑτέρως θλίψαις. Ἡ τρικυμία κατηνάσθη, καὶ τὰ πλοῖα κατήχθησαν εἰς τὰς νήσους Ἀζόρας πρὸς ἐπιδηϊόρθωσιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν ἀδυναμιῶν.

Τῇ 23, καίτοι τῶν ἀνέμων ἐναντιῶν καὶ σφοδρῶν, ὁ Χριστ. Κολόμβος ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαιον, καὶ εὐτυχῶς ὑπῆρξε καταφυγὸν τῇ 4 Μαρτίου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου, ἡ δὲ *Pinta* ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῆς τρικυμίας παρασυρθεῖσα μακρὰν κατευθύνθη εἰς τὸν ὄρμον τῆς Βισκαίας.

Ὁ Κολόμβος ἔτυχε μεγάλης ὑποδοχῆς ἐν Πορτογαλίᾳ· ἐζητήθη μάλιστα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἠθέλησε νὰ συγκαρῆ αὐτῷ ἐπὶ τῇ τομηρᾷ θαλασσοπορίᾳ. Ἀλλ' ὁ Κολόμβος ἔσπευδε ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἰσπανίαν, καὶ εὐθὺς ὡς ὁ ἄνεμος ἔπνευσεν οὐριος ἀνεπέτασε τὰ ἰστία, καὶ τῇ μεσημβρίᾳ τῆς 15 Μαρτίου κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Πάλου, ἐξ ἧς εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ 7 καὶ ἡμισσεως μηνῶν.

Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος αὐτοῦ θριάμβος. Ὅτε μετὰ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν 10 Ἰνδῶν, οὓς ἤγαγεν ἐκ τοῦ Νέου Κόσμου, ἐπορεύετο εἰς Βαρκελώναν ὅπως ἴδῃ τοὺς βασιλεῖς· ὁ λαὸς συνέρρεε πανταχόθεν κατὰ τὴν διάβασίν του καὶ ἀπέδιδεν αὐτῷ βασιλικὰς τιμὰς.

Ἡ εἰσδοξὴ του εἰς Βαρκελώναν ὑπῆρξε μεγαλοπρεπής· ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἀνέπτυσαν ὄλην τὴν πομπὴν τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας του ἐβάδιζον οἱ ἀνθρωποὶ ἐκεῖνοι τῆς ξένης φυλῆς κεκαλυμμένοι ἐξ ἐνδυμάτων καὶ κοσμημάτων ἀγνώστων εἰς τὴν Εὐρώπην. Κατόπιον εἶποντο οἱ ναῦται κρατούντες εἰς μεγαλοπρεπεῖς κλωβούς, ζῶα καὶ πτηνὰ παράδοξα τῶν ἀπομακρυσμένων ἐκείνων χωρῶν, ἔπειτα ἔσπερον τοὺς καρπούς, τὰ ἄνθη, τὰ ἀρώματα τοῦ Νέου Κόσμου, κομψῶς τεθειμένα ἐντὸς χρυσοῦν κνήστρων. Εἶπετο δὲ ὁ μέγας θαλασσοπόρος περιβεβλημένος τὰ σήματα τοῦ ναυάρχου τοῦ Ἰνδικοῦ Ὀκεανοῦ, ἐν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ὑπεδέχθησαν ἄρθιοι προσφερόμενοι ὡς πρὸς ἴσον.

Ἐνώπιον τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ὁμηγύρευος διηγήθη τοὺς κινδύνους τοῦ ταξιδίου του, τὰς εὐτυχεῖς ἀνακαλύψεις του, τὰ θαυμάσια τῶν τόπων, οὓς ἀπέκτησε διὰ τὴν Ἰσπανίαν, τὰς ἐλπίδας τέλους τοῦ μέλλοντος. Ὁ ἐθνολογικὸς ἐκορυφώθη τοσοῦτον, ὥστε πᾶσα ἡ ὁμήγυρις ἐκλίνε γόνυ καὶ ἐψάλλε δοξολογίαν.

Αὕτη ἦτο βεδίκιος ἡ λαμπροτέρη ἡμέρα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Τὸ ὄνειρον αὐτοῦ, οὐκέτι ἦτο ὄνειρον, τὸ δὲ ὄνομα του ἐπρόκειτο νὰ διασταλισθῇ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην· ἀλλ' αἱ τιμὴ αὐταὶ ἐμελλον ὀσονούπω νὰ πληρωθῶσιν αὐτῷ διὰ τῶν βασάνων καὶ τῆς ἀδικίας, ἃτινα ὑπέστη ὀλίγον ὕστερον.

λῶς ὠπλισμένον ὅπως ἀνερυνήσῃ τὴν νῆσον, ὅπερ ὅμως οὐδόλως ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ τοὺς ἰθαγενεῖς, φεύγοντας εἰς τὴν θέαν του. Οἱ ἀποσταλέντες κατέσχον μόνον εἰς τι χωρίον, συγκείμενον ἐκ 30 περίπου κλυθῶν ξυλίνων, στρογγύλων καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ φύλλων φοινίκων, αἰχμαλώτους τινὰς ἀνήκοντας εἰς γείτονα φυλὴν, οὓς οἱ ἀνθρωποφάγοι εἶχον ἐκεῖ ὅπως καταφάγωσιν. Ὅσα ἀνθρώπινα, βραχίονες, πόδες καὶ κεφαλαὶ ἐτι πρόσφατοι τῆδε κακεῖς διεσπαρμέναι οὐδεμίαν ἀφήκαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ἠθῶν τῶν Καραϊβῶν.

Ἡ νῆσος ἐκείνη, ἣν ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος ἐν μέρει ἐξερεύνησε, καὶ ἥς ἀνεκάλυψε τοὺς κυριωτέρους ποταμοὺς, ὠνομάσθη ὑπ' αὐτοῦ Γουαδελούπη, ἐνεκα τῆς τοπογραφικῆς αὐτῆς ὁμοιότητος πρὸς τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν τῆς Ἑσπαμῆδος.

Τῆ 8 ἀνήχθη προσιθέμενος νὰ προσεγγίσῃ εἰς μεγάλην νῆσον, ἣν παρετήρησεν ἀναβαίνων πρὸς βορρᾶν, ἀλλ' ἐναντίοι ἄνεμοι ἐμπόδισαν αὐτόν. Περὶ τῆς νήσου ταύτης ἔμαθε παρά τῶν αἰχμαλώτων, οὓς εἶχε συλλάβει εἰς Γουαδελούπη, ὅτι ὠνομάζετο Μαδανίνο καὶ ὅτι κατωκεῖτο μόνον ὑπὸ γυναικῶν, τελευταία ἐνδείξεις ἐπικυροῦσα τὴν πρώτην αὐτοῦ γνώμην ὅτι ἔπλεον εἰς παράλια ἀσιατικά· διότι ὁ Μάρκος Πόλος ἀνέφερεν εἰς τὰς περιγραφὰς τῆς περιηγήσεως του χώραν ἐν ἣ ἦτο ἄγνωστοι οἱ ἄνδρες.

Ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν αὐτοῦ δύο λεύγας περαιτέρω πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς νήσου ἀνεκάλυψε νῆσον, ἣν ὠνόμασε Μονσερράτ, διότι περιεκυκλοῦτο ὑφ' ὑψηλῶν ὄρεων· προσωτέρω δὲ ἑτέρας νήσους, ἐν αἷς τὴν Σαιντ Μαρτὶ Ροτόνδ καὶ τὰς Σαιντ Μαρτὲν καὶ Σαιντ Κροᾶ.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νήσῳ ὁ ναύαρχος θέλων νὰ ὑδρεύσῃ ἐπιήλυτον χρῆσιν κατὰ πρῶτον ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως τοῦ δικαιώματος τῆς κατακτήσεως, ὑπερ πάντοτε ὑπῆρξε τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυροτέρου. Ἡ συμβᾶσα ἐκεῖ σκηνὴ περιγράφεται οὕτως ὑπὸ τοῦ Πέτρου Μάρτυρος, τοῦ ἱστοριογράφου τῆς θαλασσοπορίας ταύτης·

«Ὁ ναύαρχος διέταξε 30 ἄνδρας ἐκ τοῦ πλοίου του νὰ ἀποβιβάσθωσιν εἰς τὴν ξηρὰν ὅπως ἐρευνήσωσι τὴν νῆσον· οὗτοι δὲ ἀποβιβάσθέντες εὗρον τέσσαρας κύνας καὶ τόσους ἄνδρας καὶ γυναῖκας εἰς τὴν παραλίαν ἐρχομένους πρὸς αὐτοὺς, τοὺς βραχίονας ὀρέγοντας ἱκετικῶς καὶ αἰτοῦντας βοήθειαν καὶ προστασίαν ἐναντίον τῶν σκληρῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀνθρωποφάγοι ἰδόντες τοῦτο κατέφυγον πάντες, ὡς καὶ οἱ τῆς νήσου Γουαδελούπης, εἰς τὰ δάση, αἱ δὲ Ἰσπανοὶ διέμειναν ἐπὶ δύο ἡμέρας εἰς τὴν νῆσον πρὸς ἐξερεύνησιν.

«Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ ἐν τῷ πλοίῳ εἶδον ἐρχομένην πρὸς αὐτοὺς λέμβον περιέχουσαν

8 ἄνδρας καὶ 8 γυναῖκας· οἱ ἡμέτεροι ἔκαμον πρὸς αὐτοὺς σημεῖον, ἀλλὰ οὗτοι προσεγγίσαντες ἤρχισαν νὰ ῥίπτωσι βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων, πρὶν ἢ οὗτοι προφθάσωσι νὰ προσυλαχθῶσι διὰ τῶν ἀσπίδων των. Οὕτω δ' ἐφρονεῖτο εἰς Ἰσπανὸς ἐκ τοῦ βέλους μιᾶς γυναικὸς, ἥτις ἐφρόνευσεν ἐπίσης καὶ ἕτερον.

«Οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι εἶχον βέλη βεβαμμένα εἰς δηλητηριώδες ὑγρὸν. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε γυνὴ εἰς ἣν ὑπήκουον οἱ λοιποὶ καὶ ὑπέκλυτον. Ἐξ εἰκασίας εἶπομεν ὅτι αὕτη θὰ ἦτο ἡ βασίλισσα, εἶχε δὲ καὶ υἱὸν σκληρὸν τὸ βλέμμα, ῥωμαλέον ὡς λέοντα ἀκολουθοῦντα αὐτήν.

«Οἱ ἡμέτεροι τότε θεωρήσαντες ὅτι ἦτο καλύτερον νὰ πολεμήσωσι στήθος πρὸς στήθος, ἢ νὰ περιμείνωσι μεγαλείτερον δεινὸν, ἤρχισαν τὸ πρῶτον μαχόμενοι μακρόθεν, εἶτα δι' ἰσχυρὰς κωπηλασίας ἐπλησίασαν τόσον τὸ πλοῖον καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸ τοιαύτην ταχύτητα, ὥστε ἐπιπεσόντες ἐπὶ τῆς λέμβου κατεβύθησαν αὐτήν.»

«Ἄλλ' οἱ Ἰνδοὶ, ἄριστοι κολυμβηταί, οὐδόλως ταραχθέντες ἐξηκολούθησαν ῥίπτοντες βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων, ἐμάχοντο δὲ καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες·

«Κολυμβῶντες ἔφθασαν ἐπὶ ὑψάλου τινὸς ἐφ' οὗ ἤρχισαν ἀνδρικῶς ἀγωνιζόμενοι. Ἐπὶ τέλους ὅμως συνελήφθησαν. Εἰς τούτων ἐφρονεῖτο καὶ ὁ υἱὸς τῆς βασίλισσης ἐτραυματίσθη καιρίως εἰς δύο μέρη. Τοὺς συλληθέντας ἐκόμισαν εἰς τὴν ναυαρχίδα, ὅπου ἔδειξαν τὴν αὐτὴν ἀγριότητα καὶ τὸ ἀτρόμητον ὡς ἐάν ἦσαν λέοντες τῆς Λιβύης συλληθέντες ἐν δικτύοις. Εἶχον δὲ τόσον ἄγριον τὸ ἦθος, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προσβλέψῃ εἰς αὐτοὺς ἄνευ φρίκης· τόσον τὸ βλέμμα αὐτῶν ἦτο εἰδεχθῆς, τρομερὸν καὶ καταθρόνιον.

Ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἐζήτησε ν' ἀνανεώσῃ παρουσίας μάχης· ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς βορρᾶν ὁδὸν· διῆλθε διὰ μέσου ἀθροίσματος νησιδίων, ἧς ὠνόμασε νήσους τῶν Ἐνδεκαχιλιάδων Παρθένων· ἔδωκεν ὄνομα ὡσαύτως εἰς τὴν νῆσον Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, κατοικουμένην ὑπὸ Καραϊβῶν. Μετέπειτα παρέπλευσε τὴν μεσημβρινὴν περαλίαν εἰς διάστημα 50 λευγῶν περίπου, ἀναβάλλων εἰς ἄλλον χρόνον τὴν σπουδαίαν ἐξερεύνησιν τῶν μερῶν τούτων, καὶ ἀνήχθη εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος πρὸς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον.

Εἰς τὴν νῆσον ταύτην κατέπλευσε τῇ 12 Νοεμβρίου· αὐτόθι μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς· καὶ ἡ λύπη του οὐδὲν ἀνευρῶν ἔγχετο τῶν 40 ἄνδρων, οὓς κατέλιπεν ὅπως συνάψωσι σχέσεις πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους, τοὺς ἐλθόντας εἰς συνάντησίν του. Ἀπεβιβάσθη δὲ προκισθανόμενος ἀπακίσιν τι γεγονός. Ἡ παραλία ἦτο ἐρημος, τὸ πᾶν σιωπηλὸν καὶ κενόν· οἱ δὲ ἰθαγενεῖς ἐφρουγον αὐτοῦ πλησιάζοντας.

Ὁ κασίκοις Γκουακκαναγάρη ἐλθὼν ἔδωκεν

ἐξήγησιν, ἥς δὲν εἶχεν ἴσως ἀνάγκην ὁ Κολόμβος, ἀφοῦ εἶδε τὰ ἀποσβεσθέντα συντρίμματα τοῦ φρουρίου του, ὅπερ δὲν ἀπῆντησεν εἰς τὴν προκλητικὸν κανονοβολισμόν τοῦ πυροβολικοῦ του. Ὁ Γκουακκαναγάρη εἶπεν ὅτι οἱ ἄνδρες, οὓς κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τοῦ φρουρίου, ἔκαμον κατὰχρησιν τῆς δυνάμεώς των καὶ τῆς ἀθωότητος τῶν κατοίκων ὅπως λεηλατήσωσι τὰ ὑπάρχοντά των, ὅτι παρεβίασαν τὰ δίκαια τῆς φιλανθρωπίας, τοῦτο δ' ἐξήγειρε κατ' αὐτῶν ἔσαν τὴν νῆσον πλὴν τοῦ Γκουακκαναγάρη, ὅστις ὑπερκασιζόμενος μάλιστα αὐτοὺς ἐπληγώθη.

Ὁ Κολόμβος οὐδὲν ἐπίστευεν ἐκ τῆς ὑποτιθημένης ταύτης μεσολαβήσεως τοῦ κασίκου· δι' αὐτὸν ἡ σκληρὰ ἀλήθεια ἦτο ὅτι οἱ πρῶτοι αὐτῶν συνοδίται προσβληθέντες εἰς τὸ φρούριόν των ἐπὶ πολὺ ἠγωνίσθησαν, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατεκράτησαν ἐν αὐτῷ. Τοῦτο δὲ τὸ γεγονός· ἐδυσχέρανε τὴν θέσιν του, διότι ἦδη ἔπρεπε νὰ καταπραῦνη τοὺς κατοίκους, νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς ἀκούσαν ἐμπιστοσύνην, ὅπως ἀπορύγη εἰς τὸ μέλλον τοιαύτας πράξεις.

Μετχειρίσθη ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ἐνεργητικότητα αὐτοῦ ὅπως δυνήθη ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν θεμελιώσιν πόλεως, ἥτις ἔμελλε νὰ κατασταθῇ ἡ πρωτεύουσα τῶν κτήσεών του καὶ τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἰσαβέλλαν.

Διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν ὁ ναύαρχος κλινῆρης κείμενος, παθὼν ἐκ τοῦ καμάτου τόσον μακρὰς θαλασσοπορίας, ἀπέστειλε 300 ἄνδρας ὑπὸ τοὺς Ἀλόνζον δὲ Ὁζέτα καὶ Κορβαλάνον πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου καὶ ἰδίᾳ τῆς χώρας τῆς ὀνομαζομένης Σιδᾶς ἐνθα, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἐγγχωρίων, εὕρισκοντο πλοῦσια μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Οἱ δύο οὗτοι ἀρχηγοὶ ἀνεκάλυψαν ὄντως 4 ποταμοὺς, ὧν ἡ ἄμμος ἦτο ἱκανῶς χρυσοφόρος, ἀνεύρον μάλιστα καὶ βῶλον χρυσοῦ 9 οὐγγιών. Ἐπανεληθόντες δ' ἐκόμισαν μεγάλην ποσότητα χρυσοῦ, ἣν εἶχον ἀνταλλάξει πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους δόντας αὐτοῖς ὑαλικά καὶ ἄλλα ἀντικείμενα εὐτελοῦς ἀξίας.

Ὁ Κολόμβος ἰδὼν τοιαῦτα πλοῦτη, ἅτινα τόσον εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ συλλέξῃ, ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ εἰδήσεις περὶ τῆς ἀποικίας εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Ἰσπανίας, πρὸ τούτου δ' ἐγκαινίασε τὴν πρωτεύουσάν του διὰ τῶν ἐγκαινίων μιᾶς ἐκκλησίας, ἅτινα ἐτελέσθησαν τὴν ἑσπέρην τῶν Θεοφανείων· κατὰ τὴν τελευταίαν συνέρευσαν ἄπειροι ἰθαγενεῖς ἐκπλησσομένοι ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς, ἥτις ἐτελέσθη μετὰ μεγάλης πομπῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους συνειθιζομένης ὑπὸ 13 ἱερέων Ἰσπανῶν. Ἐφόρτωσε λοιπὸν ἐκ χρυσοῦ συλλεγέντος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων προϊόντων τῶν χωρῶν 12 πλοῖα, ἅτινα ἀνεχώρησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίαρχου Τορρές τῇ 2 Φεβρουαρίου 1494.

Ἡθέλησε κατόπιν νὰ πορευθῇ αὐτὸς οὗτος νὰ ἐξερευνήσῃ τὰς χρυσοφόρους χώρας, ἀλλ' ἐκωλύθη ὅπως καταστείλῃ στάσιν ἐκραγείσαν μεταξὺ τῶν Ἰσπανῶν. Ἡ στάσις ἐκείνη ἐγένετο ἀφορμὴ ἀπωλείας ἐνός ἐτι πλοίου του, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπὶ προφάσει ἀποστολῆς εἰς Ἰσπανίαν εἶχε θέσει τοὺς δυσπειθεστέρους τῶν συνοδιτῶν του ὑπὸ τὰς δικταγὰς τοῦ ὑπάρχου Βερνάρδου ἐκ Πίζης, καθ' οὗ εἶχε μέγιστα παράπονα.

Ἀποκατασταθείσης τῆς τάξεως κατέλιπεν ἐν τῇ πόλει Ἰσαβέλλα τὸν ἀδελφόν του Δὸν Διέγον ὡς διοικητὴν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Σιδᾶς μετὰ 500 ἀνδρῶν· αὕτη δὲν ἦτο μόνον χώρα χρυσοφόρος, ἀλλὰ παρεῖχεν ὡσαύτως καὶ ἀρώματα· ἡ γῆ αὐτῆς ἦτο τόσω γόνιμος ὥστε τὰ ὄσπρια ὠρίμαζον ἐντὸς 15 ἡμερῶν καὶ ὁ σίτος σπειρόμενος τὸν Φεβρουάριον ἠδύνατο εὐκόλως νὰ θερισθῇ τὸν Μάιον.

Ἐπὶ τινος λόφου οὐ μακρὰν τῆς ὄχθης ποταμοῦ ὁ ναύαρχος κατασκεύασεν ὄχυρον φρούριον, ὅπερ ὠνόμασεν Ἅγιον Θωμᾶν, ἀστυνόμενος οὕτω πρὸς τινὰς τῶν ἀξιοματικῶν του, οἵτινες ἐτι δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν ἐκεῖ χρυσοῦ, καίτοι οἱ ἰθαγενεῖς ἤρχοντο καθ' ἑκάστην ἀνταλλάσσοντες μεγάλας ποσότητας ἀντὶ μαργαριτῶν ὑαλίνων καὶ προπάντων ἀντὶ σείστρων (ντεσίων), ὧν ὁ ἦχος ἤρρεσκεν εἰς αὐτοὺς καθ' ὑπερβολήν.

Κατέλιπε δὲ πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου 56 ἄνδρας μετὰ πολλῶν τροφῶν ὑπὸ τὰς δικταγὰς ἀξιοματικοῦ καλουμένου Πέτρου Δὲ Μαργαρίτα, καὶ ἐπανῆλθε περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου εἰς Ἰσαβέλλαν, ὅπου ἡ παρουσία του κατέστειλεν ἑτέραν στάσιν, προξενηθεῖσαν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀλεύρου καὶ ἐκ τῆς ἀποποιήσεως τῶν Ἰσπανῶν ἰθαγενῶν, τῶν εὐγενῶν θεωρούντων ἑαυτοὺς, νὰ ἐργασθῶσιν εἰς κατασκευὴν μύλων. Ὁ Κολόμβος προέβη εἰς τὴν τιμωρίαν πολλῶν· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἱερεῖς ὑπεξέκαιον τὴν διγύνοισιν, ἀπαγόρευσε καὶ τὴν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἱεροπραξίαν.

Τῇ 24 Ἀπριλίου ἀνήχθη πάλιν εἰς τὸ πέλαγος πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐρευνῶν του μετὰ 4 πλοίων, ἅτινα ὑπελείποντο αὐτῷ, καταλιπὼν εἰς διοίκησιν τῆς ἀποικίας συμβούλιον ἐκ τριῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ ἀρχηγῶ τῶν μισσηνοναρίων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀδελφοῦ του Δὸν Διέγου.

Πλέον πρὸς μεσημβριαν εὗρέθη πρὸ νήσου, ἣν αἱ ἐγγχωριοὶ ἐκάλουσαν Ἰαμακίην, καὶ ἥτις διετήρησεν ἕκτοτε τὸ ὄνομά της. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν βιομήχανοι, ἐσχολοῦντο μάλιστα περὶ μηχανικὰς τέχνας, εἶχον ὅμως τὸ ἦθος ἥμισυ εἰρηνικόν. Ἀντέστησαν διὰ τῶν ὀπλων εἰς τὴν ἀποβίβασιν τῶν Ἰσπανῶν, ἀλλὰ νικηθέντες συνῆψαν μετ' αὐτῶν συνθήκην συμμαχίας.

Ἐκ τῆς Ἰαμακίης ὁ Κολόμβος νομίζων ὅτι ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι ἔθετον τὴν Χερσόννησον, διετυβύθη πρὸς δυ-

σμάς ἔνχ προσεγγίση εἰς τὴν χρυσοφόρον γῶραν. Ἀλλὰ ρεύματα ἰσχυρότατα ἐρριψαν αὐτὸν εἰς τὰ παράλια τῆς Κούβας, ἣν παρέπλευσεν εἰς διάστημα 120 λευγῶν, πλέων διαρκῶς διὰ διόδων στενῶν, σχηματιζομένων διὰ τοσοῦτων πολυαριθμῶν νήσων, ὥστε ἔδωκεν ὀνόματα εἰς 700 αὐτῶν.

Ἐν μηνί Μαΐῳ αἱ νῆσοι αὗται ἐγένοντο κατάφυτοι, ὁ δὲ πληθυσμὸς πυκνότερος. Ἡ ἔκθεσις τοῦ ναυάρχου ἀναφέρει ὅτι ἐπροχώρησεν εἰς ποταμὸν, οὗτινος τὰ ὕδατα ἦσαν τόσον θερμά ὥστε μόλις ἠδύνατό τις νὰ κρατήσῃ ἐν αὐτοῖς τὴν χεῖρα. Τὸ περιεργότατον ὅμως ἐνταῦθα καὶ ἀληθέστερον ὡσαύτως, διότι τὸ περὶ θερμότητος τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἰσπανικὴ ὑπερβολή, εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀλιείας τῶν κατοίκων διὰ ἰχθύος καλουμένου *ρεμόρα*, ἢ οἱ ἀλιεῖς μεταχειρίζοντο ὅπως τοὺς κύνας οἱ κυνηγοί.

Ἴδου πῶς περιγράφει τὸν τρόπον αὐτῆ ἡ ἔκθεσις: «Ὁ ἰχθύς οὗτος εἶχε μορφήν τέως ἀγνωστον· εἶχε σῶμα ὅμοιον πρὸς μεγάλην ἐγγελευνὴν καὶ ὕψισθεν τῆς κεφαλῆς δέρμα ἐν εἰδεί σακκου ὅπως συλλαμβάνη τοὺς ἰχθύς. Τὸν ἰχθύν τοῦτον ἔχουσι δεδεμένον διὰ σχοινίου παρὰ τὸ πλοῖον πάντοτε ὑπὸ τὸ ὕδωρ, διότι δὲν ὑποφέρει τὸν ἀνεμον. Ὅταν δὲ βλέπωσιν ἰχθύν ἢ χελώνην ἔστω καὶ μεγάλην ὡς ἀσπίδα χαλαροῦσι τὸ σχοινίον δι' οὗ ἔχουσι δεδεμένον τὸν ἰχθύν, οὗτος δὲ αἰσθανόμενος ἐκυτὸν ἐλεύθερον ἐπιπίπτει ταχύτερον τοῦ βέλους κατὰ τοῦ ἰχθύος ἢ τῆς χελώνης, προσκολλᾶται ἐπ' αὐτῶν διὰ τοῦ δερματός του καὶ κρατεῖ τὴν λείαν του τόσον στερεῶς ὥστε οὐδαμῶς δύνανται ν' ἀφαιρέσωσιν ἂν δὲν σώσωσιν αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος· οὗτοι δὲ σύροντες μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ σχοινίον, φέρουσι τὸν ἰχθύν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, οὗτος δὲ ἅμα αἰσθανθῆ τὸν ἀέρα καταλείπει τὴν λείαν του ἀκουσίως, ἣν οἱ ἀλιεῖς συλλαμβάνουσι καὶ ἐπαναρρίπτουσιν τὸν ἰχθύν δεδεμένον εἰς τὸ ὕδωρ, δίδοντες εἰς αὐτὸν διὰ σχοινίου μέρος τοῦ κρέατος τῆς λείας του».

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου ὁ Κολόμβος ὑπερβίβη νὰ σταματήσῃ ὅπως ἐπισκευάσῃ τὰ πλοῖά του, παθόντα ἐκ τῶν βῆχων θαλασσῶν, ἔπειτα καταλιπὼν τὴν Κούβαν, ἦς πολλὰ κατεῖχε μέρη, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰαμαϊκὴν, ἦς παρέπλευσε πᾶσαν τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν μέγρι τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς ἄκρου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προχωρήσῃ ἐπὶ πρὸς ὅπως ἐγγίση εἰς τὰς νήσους Καραϊβάς καὶ καταστρέψῃ ἐκεῖ τὴν φυλὴν τῶν ἀνθρωποφάγων, οἵτινες ἐμβύλυαν αὐτὰς διὰ τῶν αἰμοχαρῶν αὐτῶν ἀνθρωποφυσικῶν· ἀλλὰ καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν κύμων καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν φροντίδων τοιοῦτου κινδυνώδους πλοῦ, οὗτινος ἔφερε πᾶσαν τὴν εὐθύνην, ἤσθηνε σπουδαίως καὶ ἐδέησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον ὅπως θεραπευθῇ.

Καὶ ἐνταῦθα ὅμως δὲν εὗρεν ἀνάπαυσιν. Ἡ ἀποικία κατεσπαράσσεται ὑπὸ δλεθρίων διχονοιῶν καὶ διετέλει οὕσα εἰς τὰς παραμονὰς δλεθρίου πολέμου. Αἱ διχόνοιαὶ δὲ προήρχοντο διότι ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ διὰ σκληρῶν ἀγγαρειῶν εἶχεν ἐξερεθίσαι τοὺς ἰθαγενεῖς· ὁ Δὸν Διέγος ἔκαμιν αὐτῷ παραστάσεις, ἃς ὁ διοικητὴς τόσον ἐλίγαν ἀπεδέχθη ὥστε ἀπεβιβάσθη διὰ τὴν Ἰσπανίαν μετὰ τῶν ὀπαδῶν του ἐπὶ πλοῖου, ὅπερ πρὸ ἐλίγου εἶχε φέρει ἐκεῖ ὁ Δὸν Βαρβελεμῆς, ὁ δεῦτερος ἀδελφὸς τοῦ Κολόμβου.

Ὁ πόλεμος ἐπέκειτο κατὰ τῶν ἰθαγενῶν, διότι ὁ Ἀλφόνσος Δὲ Ὁζέδα, λαβὼν διαταγὴν νὰ τιμωρήσῃ τὸν κασικὸν Κοναδό, τὸν ἐπαναστάντα κατὰ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Ἁγ. Θωμᾶ, μεταχειρίσθη δόλον, διεγείραντα τὴν ἀγανάκτησιν πάντων τῶν κατοίκων, διότι ἔλθων νὰ εὕρῃ ἐπὶ προφάσει συνδιαλλαγῆς τὸν κασικὸν ἐν μέσῳ τῶν ὀπαδῶν του διατρέποντα, ἐκόμισεν αὐτῷ διάφορα δῶρα, ἐν οἷς εὕρισκοντο καὶ δερμά. Ὁ ἡγεμὼν τῶν ἰθαγενῶν ἀγνοῶν τὴν χεῖρα, ἣν ἐποιοῦντο τῶν σιδηρῶν ἐκείνων βραχιολίων ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις γῶραις, ἐπέισθη εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ὁζέδα ὅτι ἦτο ἐν τῶν κοσμημάτων τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας καὶ συνήνεσε νὰ κοσμηθῇ, ἀλλὰ μόλις περιέβαλε δι' αὐτῶν τὰς χεῖρας, προσέδρασε αὐτὸν ὁ Ὁζέδας εἰς τὴν ἵππον του καὶ ἐρυγε δρομαίως μετὰ τῶν συντρόφων του.

Ἡ ἀρπαγὴ αὕτη ἐθεωρήθη πράξις βδελυρᾶ. Ἰσως ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῇ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς κατακτιήσεως, ἐν τῇ ἀνάγκῃ, ἣν εἶχεν ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος τοῦ νὰ μὴ διακυρωθῆται ἡ ἐξουσία, ἣν ἐχορήγησεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους του· εἶχεν ὅμως συναπειρᾶς λυπηράς. Ὁ αἰχμαλώτης κασικός ἀπεστάλη εἰς Ἰσπανίαν, ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπεβιβάσθη ἐναυάγησε καὶ ἐκτοτε οὐδεὶς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ λόγος.

Οἱ ὑπῆκοοί του ἐπὶ τινα χρόνον ὑπομόνωσιν εἶχον διότι ὁ ναύαρχος μεταχειρίζετο αὐτοὺς μετὰ γλυκύτητος, περιέμενον δὲ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ ἀποσταλῇ αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν τῶν ὑγιῆς καὶ ἀκέραιος. Ὅταν ὅμως εἶδον ἀφικόμενα 4 πλοῖα πλήρη νέων ἐχθρῶν (τὰ πλοῖα ταῦτα διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου δὲ Τορρές, ἐκόμιζον εἰς τὸν Χριστοφόρον Κολόμβον τὰς εὐχαριστίας τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης καὶ ἐβεβαίωσαν αὐτὸν ὅτι ἴδρυσαν μὴναιαν συγκοινωνίαν μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ τῆς ἀποικίας), ἔταν ἔμαθον πρὸ πάντων ὅτι δὲν ἤθελον ἰδεῖ τοῦ λοιποῦ τὸν Κοναδό, ἄτε ἀπολεσθέντα ἐν ναυαγίῳ, ἢ ἀγανάκτησις αὐτῶν ὑπερέβη πᾶν ὄριον, καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ θύματος, οὗτοι καὶ πάντες οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συνθηροῦσθησαν, περὶ τὰς 100,000 λέγει τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ναυάρχου (ἀλλὰ

ταῦτο εἶναι ὑπερβολὴ ἰσπανικὴ βεβαίως), ὅπως προσβάλλωσι τοὺς Εὐρωπαίους.

Ὁ Κολόμβος μόλις ἀναρρώσας, καὶ συνοδωμένος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Βαρβελεμῆ καὶ τοῦ κασικοῦ Γκουακαναγάρη, πιστοῦ μείναντος εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ Ἰσπανοῦς, ἐβιάσθη κατὰ τῶν στασιαστῶν μετὰ 200 πεζῶν, καλῶς ὠπλισμένων, 25 ἵππέων καὶ 25 κυνῶν, καὶ κατετρόπως τοὺτους καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν. Ὁπῶ δὲ οἱ Ἰνδοί, οἱ γείτονες τῶν μεταλλείων ὑπεχρέωθησαν νὰ πληρώσωσι κατὰ τριμηνίαν, ὡς φόρον μικρὸν ποσὸν χρυσοῦ, οἱ ἀπωτέροι δὲ οὐκ ὄντες τοῦ πολυτίμου μετάλλου φόρον 25 λίτρας βάμβακος.

Ἡ νίκη αὕτη κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ἐπανεφερε τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναυάρχου. Ἡ στάσις δὲν ἐσδέσθη ἐντελῶς, διότι εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς χήρας τοῦ ἡγεμόνος Κοναδό ἐξερράγη φροδωτέρα τῆς προτέρας. Διότι ἡ χήρα δὲν ἐπέζητει νίκην ἐν συντεταγμένῃ μάχῃ, ἀλλ' ἐπέφερε καταστροφὰς καὶ θῆρσις πρὸς τοὺς ἐχθρούς της πυρπολοῦσα τοὺς περυσυμένους ἐξ ἀραβοσίτου ἀγρούς, καταστρέφουσα τὰς φυτείας καὶ καταρρέουσα εἰς τὰ ὄρη.

Οἱ Ἰσπανοὶ ὑπιστάμενοι τότε παντὸς εἶδους συμφορὰς ἐκ τοῦ λιμοῦ ἐτρέπησαν εἰς τοιαύτας ἀντεδικήσεις, ὥστε λέγεται ὅτι τὸ ἐν τρίτον τῶν κατοίκων τῶν ἰθαγενῶν ἀπολέσθη ὑπὸ τῆς πείνης, τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῶν πολέμων.

Ἐντεῦθεν ἀρχοῦνται οἱ χρόνοι τῶν ἀτυχημάτων τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Ἐνθὶ ἠγωνίζετο διὰ τῶν ὅπλων, πολλάκις δὲ μᾶλλον διὰ τῆς πολιτικῆς ὅπως στερεώσῃ τὴν κλονιζομένην ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰσπανικῇ νήσῳ, διαβολὴ αἰσχρὰ ἐγένετο κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Φερδινάνδου. Οἱ ἀξιοματικοί, οὓς εἶχεν ἀποπέμψαι ἕνεκα τοῦ στασιαστικοῦ αὐτῶν χαρακτήρος, κατηγοροῦν αὐτοῦ ἀδικίαν καὶ σκληρότητα. Ὁ Μαργαρίτα, ὁ ὁποῖος μόνον εἶχε παράπανα κατὰ τοῦ Δὸν Διέγου, καὶ εἰς καλόγηρος ὄνματι Ῥούλ, ὅστις δὲν εἶχε κατ' οὐδενὸς νὰ παραπονεθῇ, πολὺ ὕστερον ἀφικόμενος εἰς Ἰσπανίαν, ἐξόγκωσαν ἐπὶ μᾶλλον τὰς κατὰ τοῦ Κολόμβου κατηγορίας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Φερδινάνδος ἔτεινεν οὐδὲ. Προσέθηκον δὲ ὅτι ὁ Κολόμβος ἐπέζητει νὰ κατασταθῇ αὐτόνομος ἡγεμὼν. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, καὶ διώρισεν τὸν Ἰωάννην δὲ Ἀγουάδο ἀπεσταλμένον εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας ὅπως ἀνακρίνῃ τὰς ἐγκληματικὰς πράξεις.

Ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος ἦτο καταδεδεικμένος οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν προτέρων· διότι καίτοι ὁ Ἀγουάδο δὲν ἦτο προσωπικὸς αὐτοῦ ἐχθρὸς, ἦτο ὅμως πνεῦμα μεροληπτικὸν καὶ φιλοκατήγορον. Ὅτε ἐφθασεν εἰς τὴν ἀποικίαν, μηνί Ὀκτωβρίῳ, ὁ ναύαρχος ἀσχολούμενος περὶ νέας ἀνακαλύψεις τόπων ἦτο ἀπών, ὁ δὲ

Ἀγουάδο μεταχειρίσθη τὸν Δὸν Διέγον μετὰ τοσαύτης ὑπεροψίας, ὥστε οὗτος ὡς γενικὸς διοικητὴς ἀπεποιήθη νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς διαταγὰς του.

Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσεν ὡς πληροφορία εἰς τὸν Ἀγουάδον περὶ τῶν τεκταινομένων καὶ ἠτομιάσθη ἤδη ν' ἀποπλεύσῃ, ὅτε θύελλα φοβερὰ κατεπόντισεν εἰς τὴν λιμῆνα τὰ πλοῖα μετὰ τῶν ὁποίων ἦλθεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐφθασεν ὁ Κολόμβος εἰς τὴν πόλιν Ἰσθβέλλαν, καὶ εἶχε τὴν γενναϊότητα, καίτοι δύο μόνον ἔχων καραβέλλας μόλις ἀντεχούσας εἰς τὴν πλοῦν, νὰ διαθέσῃ τὴν μίαν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλικοῦ ἀπεσταλμένου, μεταχειριζόμενος τὴν ἑτέραν δι' ἑαυτὸν, ὅπως ὑπάγῃ καὶ ἀπολογηθῇ παρὰ τῷ βασιλεῖ.

Ὁ Ἀγουάδο ἀπεδέχθη ἄκων τὸ τοιοῦτον καὶ ἔσπευσε ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' εἰδήσεις ἐπελθοῦσαι περὶ εὐρέσεως μεταλλείων χρυσοῦ ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἀνέστειλαν τὴν ἐσπευσμένην ἀναχώρησιν. Ἡ ἀπληστία διέκοψε πᾶσαν ἀνάκρισιν· δὲν ἐγένετο λόγος τοῦ λοιποῦ περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, οὔτε περὶ ἀνακρίσεων δικταχθεισῶν· πάντες ἐτρέξαν εἰς τὰς χρυσοφόρους γῶρας. Εὗρον δὲ αὐτόθι ψήγματα χρυσοῦ συζίζοντα 20 οὐγγίας, καὶ ὄγκον ἠλέκτρον βάρους 300 λιτρῶν. Ὁ ναύαρχος διοργάνωσε τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν μεταλλείων ἐκείνων, κατεσκεύασε δὲ πρὸς προστασίαν τῶν ἐργατῶν δύο φρουρία, τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄκρον τῆς χώρας τῆς Σιδάο καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Καῦνᾶ, εἶτα δὲ σπεύδων νὰ πορευθῇ εἰς Ἰσπανίαν, ἐνθα ἡ διαβολὴ ἐμβόλυσε τὸν χαρακτήρα του καὶ τὸ νόημα, ἐξώπλισε τὰς καραβέλλας, καὶ ἀπέπλευσεν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἀγίας Ἰσθβέλλας τῇ 10 Μαρτίου 1496.

Τῇ 12 Ἰουνίου κατέπλεεν εἰς τὸν λιμῆνα τῆς Γάδης, ὅπου ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἔτυχε τῆς αὐτῆς, οἷας τὸ πρῶτον ὑποδοχῆς. Οὐ μόνον οἱ πολλοί, οἵτινες δὲν ἤθελον ν' ἀποφανθῶσι πρὶν ἢ ἡ αὐτὴ ἀποφασίσῃ, δὲν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ συνοδίται αὐτοῦ, ψυχρανθέντες διότι δὲν ἐκόμισαν τὰ πλοῦτη διὰ τὰ ὁποῖα ἔσπευσαν ὑποστάντες τόσους κινδύνους, ἐδείχθησαν κατ' αὐτοῦ ἀδικοί· καὶ δὲν κατηγοροῦν μὲν αὐτοῦ ἀναφανδόν, ἀλλ' ἡ συμπεριφορὰ αὐτῶν ἐφαίνετο καταδικάζουσα τὸν Κολόμβον.

Ἐν τούτοις ὁ μέγας θαλασσοπόρος ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν αὐλὴν μετ' ἰδιαζούσης εὐνοίας, ἦτις μετέβαλε τὸ ρεῦμα τῆς δημοσίας γνώμης. Ἡ ἔκθεσις δὲ τῆς δευτέρας αὐτοῦ θαλασσοπορίας γνωσθεῖσα εἰς πᾶσαν τὴν Ἰσπανίαν, δὲν ἦτο ἀποθαρρυντικὴ, καὶ πάντες πλὴν τῶν ἐχθρῶν του καὶ τῶν ὑπὸ φθόνου κινουμένων ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ Κολόμβου.

*Ἐκείνη τὴ νύκτα.

Lucien d'Hura.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Οὐδαμῶς τοῦ κόσμου οἱ ἄνθρωποι ἀγαπῶσι τὰ χρήματα καὶ ἀγωνίζονται πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν τόσο πολὺ ὅσον ἐν Ἀμερικῇ. Φθάνει ἔργον τι νὰ ἦνε ἐπιχειρηθῆς, καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ἐπιχειρεῖ προθύμως αὐτὸ, ὅσας καὶ ἂν παρουσιάζει δυσκολίας ἢ καὶ κινδύνους. Ἀνθρώπος μὴ ἔχων ἀργύριον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον εἶνε μηδέν.

— Γνωρίζεις τὸν δεῖνα; ἐρωτῶσιν οἱ Ἀμερικανοί.

— Ναί, ἀξίζει εἴκοσι χιλιάδες τάλληρα.

— Καὶ ἐκεῖνον;

— Ὁ! αὐτὸς δὲν ἀξίζει τίποτε.

Ἡ διάπυρος ὁμοῦ αὕτη φιλοκέρδεια, ἥτις γεννᾶται μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ συναποθηήσκει μετ' αὐτοῦ, δὲν ἔχει σκοπὸν, ὅπως ἐν Εὐρώπῃ, τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν εὐζωίαν· ἐξ ἐναντίας ἐν Ἀμερικῇ ἡ θέσις τοῦ ζῶντος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῶν κτημάτων αὐτοῦ εἶνε ἄγνωστος, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ αὐτήν. Κατὰ πρῶτον κερδαίνουσι χρήματα ὅπως ζήσωσιν, ἔπειτα ὅπως ἐπιχειρήσωσιν ὑποθέσεις, καὶ μετὰ ταῦτα ὅπως ἀναπτύξωσιν αὐτάς· ἡ ἐργασία οὐδέποτε παύει.

Ἐὰν εἴπῃς εἰς Ἀμερικανὸν ὅτι ἐπιθυμεῖς νὰ κατορθώσῃς ἐτήσιον εἰσοδήμα πεντήκοντα φέρ' εἰπεῖν χιλιάδων φράγκων ὅπως ἀποχωρῶν ζήσης ἐν ἡσυχίᾳ, αὐτὸς δὲν θὰ σ' ἐνοήσῃ. Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶνε ἄλλοι χαρτοπαίχται, ὅστινες χαρτίᾳ ἔχουσι τὸν κόσμον, καὶ στοίχημα (enjeu) τὰ χρηματιστήρια. Οἱ χαρτοπαίχται δὲν διορθῶνται ποτέ· ὅταν κερδήσωσι θέλουσι νὰ κερδήσωσι καὶ ἄλλα· καὶ ὅταν χάσωσι θέλουσι νὰ λάβωσιν ὀπίσω τὰ ἀπολεσθέντα. Καὶ ἐὰν δὲν ἔχωσι χρήματα νὰ παίξωσι, βλέπουσι τοὺς παίζοντας καὶ παίξουσι καὶ αὐτοὶ κατὰ φαντασίαν.

Ἡμέραν τινὰ συνωμίλου μετὰ θελατικῆς τινοῦ κυρίας· ἐλέγομεν δὲ περὶ τῶν προνομίων ἅτινα ἔχουσι ἐν Ἀμερικῇ αἱ γυναῖκες, διὰ τε τὴν ἀκραν πρὸς αὐτάς συγκρατῆσιν τῶν ἀνδρῶν, καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῶν νόμων.

— Ἐχεις δίκαιον, μοὶ εἶπεν· ἐν γένει εἴμεθα εὐτυχεῖς εἰς τὴν Ἀμερικὴν· καὶ ὁμοῦ ἐπεθύμουν ν' ἀνήκω εἰς τῶν ἀνδρῶν τὸ γένος.

— Θὰ ἦτο λυπηρὸν, ἀπεκρίθη· ἀλλὰ δικαίως ἐπιθυμεῖτε ν' ἀνήκετε εἰς τὸ ἀθλιώτερον ἡμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους;

— Δικαίως; ἀνεφώνησεν ἐντόνως· καὶ ἐρωτᾶτε;

Εἶπε καὶ ἡ ὄψις αὐτῆς ἐξήρηθη· οἱ γαλανοὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἔλαμψαν ὑπὸ μακρὰς καὶ μελαίνας βλεφαρίδας λάμψιν ἱεροφάντου, καὶ δλόκληρον αὐτῆς τὸ πρόσωπον ἐφάνη καταληφθῆν ὑπὸ μεγάλης καὶ ποιητικῆς ιδέας. Τοῦτο ἰδὼν ἐνόμισα ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἦτο ἀνὴρ ὅπως διοικῆ στρατὸν ἢ πόλιν, ὅπως θέλῃ τὰ πλῆθη διὰ τῆς εὐγλωττίας, ἢ καὶ ὅπως ἀγωνισθῆ νὰ κατακτήσῃ τὴν Μεξικὴν ἢ τὴν Κούβαν· αὐτὴ ὁμοῦ πλησιάσαστά με·

— Ἐπεθύμουν, εἶπε, νὰ ἦμην ἀνὴρ διὰ νὰ γίνω ἀνθρώπος ὑποθέσεων (business man).

Ἄλλ' εἰ καὶ ἀγαπῶσι τοσοῦτον τὰ χρήματα οἱ Ἀμερικανοί, δὲν εἶνε ὁμοῦ φιλάργυροι ὡς ὁ φιλάργυρος τοῦ Μολιέρου. Ὁ τοιοῦτος φιλάργυρος ἀγαπᾷ τὰ χρήματα ὡς χρήματα, φυλάττει μετὰ φόβου καὶ κρύπτει αὐτὰ καὶ ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς δεινοτάτας στερησεις· μόνην δὲ ἡδονὴν αἰσθάνεται τὸ νὰ βυθίζῃ τὰς ἀγνεῖς αὐτοῦ χεῖρας εἰς σάκκους χρυσοῦ, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε θὰ κενώσῃ.

Ἴδου δὲ καὶ ποῖος ὁ τρόπος τοῦ ζῆν πάντων σχεδὸν τῶν ἐν Νέξ Ἰόρκῃ καταγινομένων εἰς ὑποθέσεις. Καὶ ὁ πλουσιώτερος καὶ ὁ ἔσχατος ὑπάλληλος ἐγείρονται καθ' ἑκάστην τὴν ἐβδομὴν ὥραν, καὶ ὅταν τὸ ψῆφος εἶνε παγερὸν, καὶ ὅταν ἡ ζέστη εἶνε πνιγρὰ.

Τὸ πρόγευμα ἐτοιμάζεται διὰ τὴν ἐβδομὴν καὶ ἡμίσειαν, ἢ τὸ πολὺ διὰ τὴν ογδόην ὥραν· καὶ εἴτε ἑκατομμυριοῦχος εἴσαι εἴτε πτωχὸς, συγκροτεῖται ἐκ καφῆ μετὰ γάλακτος ἢ τσίου, καὶ ἐκ τεμαχίου χοιρομηρίου, τὸ ὅποιον ἐνίοτε ὑποχωρεῖ εἰς κρῖον *σορμπιφ*. Τὴν ογδόην ὥραν ἢ τὴν ογδόην καὶ ἡμίσειαν ἅπαντες μεταβαίνουσιν εἰς τὰς ὑποθέσεις των. Καὶ βλέπει τότε εἰς τὴν Wall-street καὶ τὰς παρακειμένους ὁδοὺς ἐργασίαν μηρυμύκων ἀναθκίνουσι, καταβαίνουσι, συνθλίβονται, χειρονομοῦσι πρὸς ἀλλήλους ὅπως μὴ ὁμιλοῦντες ἀναλώσωσι πολὺν χρόνον. Μία δὲ καὶ μόνη ιδέα κατέχει πάντας, πῶς ν' ἀπατήσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον, καὶ πῶς νὰ μὴ ἀπατηθῇ.

Ὅταν ὁ ἀνθρώπος τῶν ὑποθέσεων ἐργάζεται, δὲν ἔχει οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφόν, οὔτε ἀδελφὴν, οὔτε φίλον, οὔτε ἐρωμένην, οὔτε θεόν, οὔτε διάβολον· μόνον ὑποθέσεις καὶ ἀγοραστάς ἔχει. Ὁ πλέον εὐαίσθητος, ὁ πλέον ἐνάρτεος πατήρ, ὁ πλέον πιστὸς σύζυγος, ὁ πλέον τρυφερὸς ἐραστής ἀπολιθοῦνται, γίνονται ὅλως ἀνκίσθητοι ὅταν καταγίνονται εἰς τὴν πώλησιν ἀσκῶν τινων ἀλειμματος ἢ δεμάτων τινων *μπακαλίου*. Τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ καρδιά τοῦ Ἀμερικανοῦ ἀλλοιοῦται, γίνεται τάλληρον. Ἐὰν ἐλθῶν τις εἴπῃ ὅτι ἐπνίγησεν πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ· «Περίμενέ με, θ' ἀποκριθῆ, ὀλίγον νὰ τελειώσω, καὶ μετὰ ταῦτα σὲ ἀκούω.» Τὴν φιλοσοφικὴν ἀναληψίαν τῶν *σοῦκων* ὑπερέβη ἡ ἐμπορικὴ ἀναληψία τῶν Ἀμερικανῶν.

Νέος τις ἀναχωρήσας ἐκ Νέξ Ἰόρκης, ἀπῆλθεν εἰς Ἰνδίας χάριν κέρδους. Μετὰ δέκα δὲ ἔτη ἐπανελθὼν ἀπήνησεν κατὰ τύχην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἄμ' ἀποθίβασθεις.

— Καλῶς ὤρισες! εἶπεν ὁ ἐν Ἀμερικῇ εὖγε! τὴν ἡμέραν;

— Ναί· καὶ σὺ πῶς εἴσαι;

— Πολλὰ καλὰ· χαίρω πολὺ ὅτι σὲ εἶδα.

— Καὶ ἐγὼ ὁμοίως.

— Ἐκαμὲς καλὸν ταξεῖδι;

— Ἀρκετὰ καλόν. Καὶ ἐδῶ πῶς εἴθε σεις;

— Ἀρκετὰ καλὰ.

— Τί νέα ἔχεις;

— Κανέν. Ὁ ναί! ἔχω ἓνα καὶ μεγάλον...

— Ποῖον;

— Δὲν τὸ ἤξεύρεις; ἀπέθανεν ὁ πατήρ μας.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ νεώστ' ἑλλὼν ἐγένετο καταγεγῆσθαι, καὶ ἤρχισε νὰ συρίζῃ πενθίμως ὡς ἂν ἔλατ' ὡς διάβολο! Μετὰ μικρὸν ὁμοῦ ἠρώτησε— Δὲν με λέγεις, πῶς πηγαινῶν τὰ βαμβάκια; ἔβρον τιμὴν;

Τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικόν, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ γενικόν.

Αἱ ὑποθέσεις διακόπτονται περὶ τὴν δευτέραν ὥραν, ὅτε γέγονται οἱ ἔμποροι· διὸ τὰ ξενοδοχεῖα, τῶν ὁποίων ἡ ἀριθμὸς εἶναι μέγας πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως, βρῖθουσι τὴν ὥραν ἐκείνην σιωπηλῶν δαιτημόνων, ὅστινες φαίνονται λιπούμενοι τὸν καιρὸν ὅσον κατατρίβουσιν εἰς τὸ νὰ τραφῶσι. Τὸ γεῦμα διαρκεῖ ὀλίγον καὶ εἶναι λιτόν· ἦτοι κρέας με χόρτα, ἰχθεις, καὶ ἐντὶ μὲν ὀπωρικῶν μέγα τεμαχίον πίττας σχεδὸν ὄμης, ἐντὶ δὲ οἴνου ὀρυσερὸν ὕδωρ. Μετὰ τὸ γεῦμα ἐπανέρχονται πάντες εἰς τὰ γοργεῖα καὶ ἐκκαλοῦθουσιν ἐμπορευόμενοι μέχρι τῆς ἑκτῆς ὥρας. Ὅσακις ὁμοῦ συμπέση κατεπέγουσά τις ὑποθέσεις, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ καταστήματος ἐργάζεται μόνος μέχρι τῆς ἐναντίας ἢ καὶ δεκάτης.

Ἡ Ἀμερικὴ εἶνε ὁ ἐμπορικώτατος καὶ βιομηχανικώτατος τόπος τοῦ κόσμου· αὐξάνουσι δὲ καὶ ἀναπτύσσουσι τὴν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν ἢ δραστηριότητα καὶ ἡ ἐμπειρία· σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ οἱ νόμοι παρέχουσι πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς αὐτάς. Οὐδεὶς κανονισμὸς περιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπαγγελμάτων· οὐδὲν προνόμιον προστατεύει τὸ μὲν καὶ ζημιοῦν τὸ δέ· οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται εἰς τὰ ἐμπορικὰ εἶδη· οὐδεὶς τεχνικὸς ἐλεγχος, οὐδεμία διατίμησις, οὐδὲν κώλυμα· ἐξ ἐναντίας ἡ περὶ τὴν πώλησιν καὶ τὴν ἀγορὰν παντὸς πράγματος· ἐλευθερία εἶνε μερίστη. Ἴδου δικαίως συνεχῶς, ἐντὸς πολλῶν μηνῶν, οἱ ἐμπορευόμενοι ἀλλάζουσιν εἶδος ἐμπορίας· ὁ κατὰ πρῶτον φέρ' εἶπεν ἀρτοποιὸς γίνεται παντοπώλης, καὶ μετὰ ταῦτα κρεωπώλης, πωλητὴς ἐνδυμάτων τοῦ συρροῦ, κατασκευαστὴς φερέτρων, ἀνθωπώλης, θεμελιωτῆς νέας θρησκείας, κουργεὺς ἢ διδάσκαλος κλειδοκυμῆλου. Ἡ ὑπερ πτωχεύσαντος ἐμποροῦ ὑπόληψις οὐδόλω; ἐλαττοῦται· οἱ δὲ πιστωταὶ εὐκόλως ἀδύνατοι τὸν πτωχεύσαντα, ὅστις εὐθὺς ἐπιλησμονοῦσι τὸν πτωχεύσαντα, ὅστις εὐθὺς ἐπιδοῦται εἰς νέας ἐπιχειρήσεις. Ἐπειδὴ δὲ βάσιν ἀναλλοίωτον διαχωγῆς ἔχει ἕκαστος τὸ δόγμα τοῦτο· «Ὁ χρόνος εἶνε χρήματα», προτιμᾷ νὰ πιστεύσῃ τὸν κερδὸν ὀφειλέτην, ἢ νὰ καταναλώσῃ τὸν χρόνον αὐτοῦ συζητῶν τὰ περὶ τῆς πτωχεύσεως. Πρὸ τινων μάλιστα ἐπὶν ὁ πτωχεύσας

οὔτε τὰ κατάστιχα αὐτοῦ εἰδείκνυεν εἰς τοὺς δανειστάς· ἔλεγε μόνον· τόσον δύναμαι νὰ δώσω τοῖς ἐκτὸν, ἢ δὲν δύναμαι νὰ δώσω τίποτε. Πλὴν τούτου, ἐπειδὴ ἐν Ἀμερικῇ ὁ νόμος προστατεύει ἐν γένει τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐξασφαλίζει τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ἐὰν τις ὀφεισθῆ ἐπὶ τῆς Θεῖας Γραφῆς ὅτι δὲν ἔχει τὸν τρόπον νὰ πληρώσῃ ὅσα ὀφείλει, παύει πᾶσα καταδίωξις. Ἐν Νέξ Ἰόρκῃ ἐγένετο νόμος ἐξαιρῶν πάσης κατασχέσεως τὰς βιβλιοθήκας τῶν συγγραφέων, τῶν ἐφημεριδογράφων καὶ τῶν κληρικῶν. Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ἐργαλεῖα, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ὦσιν, ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν. Τινὲς δὲ τῶν Ἀμερικανῶν νομολόγων καὶ βάρβαρον ἀξιοῦσι τὴν φυλάκισιν τῶν ὀφειλετῶν. Πῶς θέλετε, λέγουσι, νὰ πληρώσωσι τὰ ὀφειλόμενα ὅταν ἀφαιρῆται ἀπ' αὐτῶν ὁ μόνος τρόπος, ἡ ἐργασία, δι' οὗ δύναται νὰ πράξωσι τοῦτο; Ἐξ ἐναντίας, προσθέτουσι, πρέπει νὰ βιάζονται οἱ ὀφειλέται νὰ ἐργάζονται ὅπως ἀποτίσωσι τὰ ἴδια χρέη.

Ἐὰν τὸ ἐνδυμα, τὸ ὀρολόγιον, ὁ πῖλος, ἡ ράβδος σου ἢ τι ἄλλο ἀρέσκουσιν εἰς τινα Ἀμερικανὸν, σ' ἐρωτᾷ ἀμέσως πόσου τιμᾶται. Εὐκόλως δὲ συμπεραίνεις ἐκ τοῦ ἤθους τοῦ ὅτι λέγει καθ' ἑαυτὸν· «Ἴσως με τὸ εἶδος τοῦτο ἡμπορέσω νὰ κάμω ἐμπόριον.»

Εὐρέθην ποτὲ εἰς γορὸν πλησίον ζεύγους χορευτῶν. Ὁ κύριος, θέλων νὰ συνδιαλεχθῆ μετὰ τὴν κυρίαν, ἀφοῦ πρῶτον εἶπεν ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος (very fine weather), ἐπήνεσε τὰ στολίσματα τῆς κεφαλῆς τῆς καὶ ἠρώτησε τὴν ἀξίαν των. Ὁλοκλήρους ὥρας κατατρίβουσι πολλῶν τὸ ἐσπέρας νέοι καὶ νέαι ὁμιλοῦντες περὶ οικονομικῆς κρίσεως, περὶ τῆς συγκομιδῆς τοῦ βάμβακος, περὶ σίτου, περὶ ἐμπορευμάτων στεγνῶν ἢ βρεγμένων καὶ καθεξῆς. Καὶ μὲν τὰς τοιαύτας ὁμιλίαις δὲν ἀγαπῶσιν αἱ Ἀμερικανίδες, αἵτινες οὔτε εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἀναμιγνύονται, οὔτε καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν συζύγων τὰς ὑποθέσεις γινώσκουσιν· ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε ἡ πρὸς τὰ ἐμπορικὰ ἀκατάσχετος κλίσις τῶν ἀνδρῶν, ὥστε λησμονοῦσιν ὅτι ὁμιλοῦσι πρὸς κυρίας.

Καθ' ὁδὸν δὲν πλῆττουσι τὰς ἀκοάς σου εἰμὴ αἱ λέξεις *τάλληρα, ἐμπόριον, ζημία, κέρδη*. Καὶ εἰς τὰ θέατρα, καὶ εἰς τὰ καπηλεῖα, καὶ εἰς τὰς λέσχας, καὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια μέρη, πανταχοῦ ἐνὶ λόγῳ ἡ ὁμιλία περιστρέφεται εἰς ὑποθέσεις. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν πικιδία δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐγνωρίσα ἀξιώλογόν τινα ταμίαν δώδεκα μόνον ἐπὶν ἡλικίαν ἔχοντα. Παιδία εἰς τὰ ὅποια ἀλλοχοῦ οὔτε δέκα λεπτά ἐμπιστεύεται τις, εἰς τὴν Ἀμερικὴν τρέχουσι καὶ εἰσπράττουσι σπουδαία ποσά. Προσπάθησον ἂν θέλῃς νὰ τ' ἀπατήσῃ· αὐτὰ ἐκ κυλίσας μητρὸς ἐξήλθον λογιστά. Τόσον δὲ κατακυριεύει πάντας τοὺς Ἀμερικανούς· ἡ ἰδέα τοῦ συμφέροντος, ὥστε

ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀραγῶ, μοι εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν
«Θὰ ἐκέρδιαινε βεβαίως πολλά χρήματα· ἡ ἀ-
στρονομία εἶνε ἐπικερδεστάτη.»

Πολλάκις ἐγέλασα ἀναπολῶν τί θὰ ἐγίνοντο
εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ καλλιτέχνη, οἱ ἐπιστήμο-
νες καὶ οἱ φιλολόγοι τῶν Παρισίων.

Πρὸ τίνος ἐγράφη περιεργότατον βιβλίον, ἡ
βιογραφία τῶν ἐν Ἀμερικῇ πλουσίων ἐμπόρων,
περιλαμβάνων λεπτομερεστάτας ἱστορικές εἰδή-
σεις περὶ τῆς περιουσίας ἐκάστου αὐτῶν. Οὐτε ὁ
Δουμᾶ, οὐτε ὁ Σύν, οὐτε ὁ Οὐγγῶ, οὐτε ὁ Λα-
μαρτίν, οὐτε ὁ Σαϊκσπὴρ, οὐτε ὁ Βολταίρ, οὐτε ὁ
Γκαίτ, οὐτε ὁ Σίλλερ, οὐτε ὁ Τάσσο, οὐτε ὁ
Βιργίλιος, οὐτε (ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ) αὐ-
τὸς ὁ Πῶλ δὲ Κόκ, ἔχει τὴν δύνάμιν νὰ μα-
γεύσῃ τοὺς Ἀμερικανοὺς ὅσον ἡ ἱστορία τῶν
πλουσίων. Βιβλίον περιγράφον πῶς ὁ περίφημος
κεφαλαίουχος Ζὼν ἤρχισε τὸν βίον του, πρῶτον
μὲν σύρων κάρρον, ἔπειτα πωλῶν μῆλα, ἔπειτα
κρόμμυα καὶ πράσα, ἔπειτα παστὰ, ἔπειτα ξύ-
λα, ἔπειτα βαμβάκια, ἔπειτα ἄλευρα· ὅτι μετὰ
ταῦτα ἔστειλε πλοῖα μὲ πυρίτιδα εἰς τὴν Ἀ-
φρικὴν, μὲ σπάθας καὶ πυροβόλα εἰς ἄλλον τό-
πον ὅπως προστατευθῶσιν ἢ ὅπως καταπολε-
μηθῶσι τὰ καθεστῶτα, ὅτι κατεσκεύασεν ἀ-
τμῶπλοια, ἐγάρραξε δρόμους, ἤνοιξεν ἐκκλησίας
δι' ὅλας τὰς θρησκείας, ἀρχαίας ἢ νεωτέρας ἀ-
διάφορον, ὅτι ἐπώλησε μαύρους εἰς τὴν μεσημ-
βρινὴν καὶ ἐκήρυξε τὴν κατάργησιν τῆς δου-
λείας εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν· ὅτι ἔχει πλοῖα
εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας καὶ καταστήματα εἰς
ὅλους τοὺς λιμένας· τοιοῦτο, λέγω, βιβλίον εἶνε
πρὸς τὸν Ἀμερικανὸν ἀναγνώστην τὸ διδαστι-
κώτατον καὶ ἐπαγωγώτατον τῶν συγγραμμά-
των. Κατ' ἐμὲ δὲ ἐν μόνον πόνημα δύναιται νὰ
διαγωνισθῇ πρὸς τὸ θέλητρον τῆς «Ἀρχῆς τῶν
ἐν Ἀμερικῇ περιουσιῶν», ἡ ἱστορία τῶν πτω-
χύσεων, περιέχουσα καὶ ὀδηγίαν περὶ τοῦ τρό-
που τῆς χηρείας αὐτῶν. Οἱ μὲν θ' ἀναγινώσκου-
σι τὴν ἱστορίαν τῆς ὅπως φυλάσσονται ἀπὸ
τῶν χρεωκόπων, οἱ δὲ ὅπως χρεωκοπήσωσιν ὁ-
πωςδὴποτε πάντες θ' ἀναγινώσκουσιν αὐτήν.

OSCAR COMETANT.

Ο ΕΝΔΟΣΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

Ἐπιθέτω ὅτι ἔχετε ἀδελφὸν ὀνομαστὸν διὰ
τὰς ἀρετάς, τὰ προτερήματά του ἢ δι' ἄλλο
πλεονέκτημα τὸ ὅποιον οὐδεὶς γνωρίζει ποῖον
εἶνε, καθὼς πολλάκις συμβαίνει.

Ὁ ἀδελφός σας οὗτος ὀνομάζεται Φραγκίσκος
Ταρτεπιών.

Ἐμεῖς ὀνομάζεσθε Ἀλφρέδος ἢ Ἐδγάρδος
Ταρτεπιών.

Παρουσιάζεσθε ἄνευ τοῦ ἀδελφοῦ σας εἰς τινα
οἰκίαν· ὁ ὑπηρέτης ἀναγγέλλει: «Ὁ κύριος
Ταρτεπιών.» Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ Ταρτε-
πιών, τὸ κεκτημένον εὐρωπαϊκὴν φήμην, ἄπαν-

τες οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ στρέφουσι πρὸς τὴν θύ-
ραν, ὁ πρὸ μικροῦ ἀρχίσας τετράχορος σταματᾷ
καὶ εἰς εὐστροφὸς χορευτῆς χάνει τὸν χρόνον.
Πάντες ψιθυρίζουσι τὸ ὄνομα Ταρτεπιών.

— Μπα! ὁ Ταρτεπιών! πῶς, εἶνε ὁ Ταρτε-
πιών; Μπα! ὁ κύριος Ταρτεπιών ἐδῶ;

Αἱ κυρίαὶ βίπτουσι κρύβριον βλέμμα ἐπὶ τοῦ
κατόπτρου.

Ἄλλὰ κύριός τις λέγει:

— Αὐτὸς δὲν εἶνε ὁ Ταρτεπιών, τὸν κύριον
Ταρτεπιών τὸν γνωρίζω πολὺ καλά ἐγώ, προ-
χθὲς ἀκόμη ἐγευμάτισα μαζί του.

— Ἐν τούτοις ἀνήγγειλαν τὸν κύριον Ταρ-
τεπιών.

— Ναι, ἀλλ' εἶνε ὁ ἀδελφός του.

— Ἄ! ὁ ἀδελφός του!

— Δὲν εἶνε τίποτε, εἶνε ὁ ἀδελφός του.

Καὶ πάντες εἶνε ἤδη κακῶς διατεθειμένοι
πρὸς ὑμᾶς ὡς νὰ τοὺς ἠπατήσατε, καὶ ἀσμέ-
νως ἤθελον σᾶς συρίζει.

Ἄφου συνέλθετε ὀλίγον ἐκ τῆς ταραχῆς σας,
προσκαλεῖται κυρίαν τινὰ νὰ χορεύσῃτε· χορεύ-
τε ὅσον δύνασθε καλλίτερα· ἀλλ' αὕτη σᾶς λέ-
γει:

— Ὁ ἀδελφός σας βεβαίως δὲν χορεύει.

— Ὅχι, κυρία μου.

— Ἦμην βεβαία περὶ τούτου· οἱ σπουδαῖοι
ἄνθρωποι δὲν ἀγαπῶσι τὸν χορόν. Ἡ φράσις
αὕτη ἐξάπτει τὴν φιλοτιμίαν σας, δεικνύσθε
εὐφυέστερος τοῦ συνήθους, εὐρίσκετε ἀνὰ πᾶσαν
στιγμὴν εὐφυολογίας, τὰς λέγετε χωρὶς νὰ γε-
λάτε πολὺ ὁ ἴδιος καὶ τέλος νομίζετε ὅτι ἐπα-
νεκτήσατε τὴν πρέπουσαν ὑμῶν θέσιν καὶ ὑπό-
ληψιν, ὅτε ἡ οἰκοδέσποινα σᾶς πλησιάζει καὶ
σᾶς λέγει:

— Ἄ! κύριε, ὁ κύριος ἀδελφός σας ἔχει
πολὺ πνεῦμα. Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἔλθῃ ἀπόψε;

— Ὅχι, κυρία μου.

— Ἐννοῶ, αἱ στιγμαὶ του εἶνε πολύτιμοι, δὲν
ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ νὰ πλήξῃ ἐδῶ.

— Καὶ ἐγὼ λοιπὸν; σκέπτεσθε τότε ὑμεῖς
καὶ αἱ ἐδικαί μου λοιπὸν στιγμαὶ δὲν εἶνε πολ-
ύτιμοι; Ὅτι ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν ἀ-
δελφόν μου ἀνίαν εἶνε λοιπὸν διασκεδαστικὸν
δι' ἐμὲ;

Λαμβάνετε ἔχημα. Ὁ ἀμαξηλάτης σᾶς ζῆ-
τεἰ ἀνωτέραν τῆς συνήθους πληρωμὴν, ἀρνεῖσθε
καὶ αὐτὸς σᾶς ὑβρίζει. Ἀναφέρεσθε εἰς τὴν ἀ-
στυνομίαν. Ὁ ἀστυνόμος ἐρωτᾷ τὸ ὄνομα τοῦ
ἐνάγοντος.

— Ταρτεπιών, ἀπαντᾷτε.

— Ἄ! ἄ! ὁ μέγας Ταρτεπιών! λάβετε τὸν
κόπον...

Καὶ σᾶς δίδει κάθισμα.

— Ὅχι, ἐκαίνος, κύριε, ἀλλ' ὁ ἀδελφός του.

— Ἄ! πολὺ καλά!

Καὶ σῦρει ὀπίσω τὸ κάθισμα.

— Κύριε, λέγετε εἰς τὸν ἀστυνόμον, δὲν ἤλ-
θον ἐδῶ διὰ τὰς πέντε δραχμάς, τὰς ὁποίας
παρὰνόμως μοι ζῆτει ὁ ἀμαξηλάτης, ἀλλὰ διότι
πρέπει τέλος πάντων νὰ τιμωρηθῶσιν αὐτοὶ οἱ
ἄνθρωποι· θέλει νὰ μὲ κλέψῃ πέντε δραχμάς.

— Ἄ! κύριε, ἀπαντᾷ ὁ ἀστυνόμος, δὲν ἀξίζει
διὰ πέντε δραχμάς νὰ διασύρετε τὸ ὄρατον ὄνο-
μα τὸ ὅποιον φέρετε· δώσατε τὰς πέντε δραχ-
μάς καὶ ἄς μὴ γείνη πλέον λόγος περὶ ταύτης
τῆς ὑποθέσεως.

Ἡμέραν τινὰ ὁ κύριος ἀδελφός σας καταξιοῖ
νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν σας.

— Ἄ! ἤλθε, τῷ λέγετε.

— Μάλιστα, κύριε.

— Ἄ! κύριε... τί σημαίνει τὸ κύριε τοῦτο.

— Σημαίνει ὅτι μὲ ἀτιμάζετε.

— Ἐγώ;

— Μάλιστα, σεῖς... Ἔχετε σχέσεις μὲ...

— Ναι, τὸ ὁμολογῶ.

— Σᾶς εἶδεν ὁλος ὁ κόσμος.

— Δὲν ἐκρυπτόμην.

— Καὶ εἰς τὰ χεῖλη ἔλων ἤρχετο τὸ ὄνομά
σας, τὸ ὄνομά μου.

— Ἄ!

— Φρονεῖς ὅτι τοῦτο μοι εἶνε εὐχάριστον;

— Ἀλλὰ, ἀδελφέ μου, τοῦτο εἶνε πολὺ εὐ-
χάριστον εἰς ἐμὲ.

— Μὴ χορατεύωμεν. Ὅταν τις φέρῃ ὄνομα
ἐπιτιμὸν, ὀφείλει νὰ τὸ σέβεται. Δὲν πρέπει
πλέον...

— Ἐτρελλάθης;

— Τότε θὰ μὲ ὑποχρεώσετε ἐὰν δὲν πατήσε-
τε πλέον εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Ἄλλην τινὰ ἡμέραν ἐπανέρχεται ὁ ἀδελφός
σας.

— Ἐμαθον ὄρατα νέα. Σκοπεύετε νὰ γίνετε
πιλοπῶλης.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀδελφέ μου, εἶνε τὸ
μόνον μου καταρτίγιον. Ἡ οἰκογένειά μας ἐδα-
πάνησεν ὅλην τὴν περιουσίαν τῆς δια σὲ· ἐμὲ
οὐδεὶς συνέδραμε· θὰ δοκιμάσω λοιπὸν τὴν τύ-
χην μου εἰς τὸ ἐμπόριον.

— Αἰσχος!

— Αἰσχος μᾶλλον εἶνε νὰ πεινῶ! Ἐὰν θέλῃς
νὰ μὲ δώσῃς χρήματα, δὲν γίνομαι πιλοπῶλης.

— Δὲν ἔγω.

— Τότε λοιπὸν, ἄφες με νὰ κερδήσω μόνος
μου, ἢ μᾶλλον βοήθησέ με. Ἐὰν θέλῃς, δύναιται
νὰ μὲ κάμῃς πλούσιον, συνιστῶν με εἰς τὸν Κ'.

— Οὐδέποτε θὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔχω ἀδελ-
φόν, ἀδελφὸν φέροντα τὸ αὐτὸ μὲ ἐμὲ ὄνομα,
ἀδελφὸν πιλοπῶλην, οὐδέποτε!

Τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ τρομερὸν τοῦτο ὄνομα,

τὸ ὀρεῖλον ἴσως τὴν ἐπισημότητα οὐχὶ εἰς τὴν
ἐκάνοτητα ἀλλὰ τὴν βραδιουργίαν, εἶνε διὰ σὲ ὁ
χιτῶν τοῦ Νήσου· ὁμοιάζει ἐνδυμα τὸ ὅποιον
σοὶ ἐδάνεισε φίλος σου, ὅστις ἐρχεται κατόπιν
σου λέγων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν:

— Πρόσεξε, θὰ χύσης τὸ πούντσι ἐπάνω εἰς
τὸ φόρεμά μου. Μὴ σηκῶνης τόσον ἕψηλά τοὺς
βραχιόνας, θὰ ξεσχίσῃς τὰς βαφὰς τῆς μασχά-
λης τοῦ φορέματός. Σὲ εἶπα νὰ μὴ κομβώσης
τὸ φόρεμά μου, διότι θὰ χάσῃ τὸ σχῆμά του.
Μὴ θέτῃς τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια. Πρόσεχε
τὰ κομβία, καὶ μὴ λησιμονήσης νὰ πάρῃς ὄχημα
ἐπιστρέφων, διότι θρέχει καὶ θὰ καταστραφῇ
τὸ φόρεμά μου.

Ἐπὶ τέλους λέγεις εἰς τὸν φίλον σου:

— Πάρε τὸ φόρεμά σου καὶ πήγαινε εἰς τὸ
καλόν.

— Ὅμοίως, ἐπὶ τέλους, λέγετε εἰς τὸν ἐνδο-
ξον ἀδελφόν σας:

— Τρισένηδξέ μου ἀδελφέ, φοβερὰ μ' ἐξάλι-
σες μὲ τὸ ὄνομά σου τοῦ Ταρτεπιών. Εἰς τὸ ἐ-
ξῆς ἔσο σὺ μόνος Ταρτεπιών· σὺ μόνον φέρε
τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅπερ κατέστη πολὺ βαρὺ δι' ἐμὲ.
Ἐγὼ πάλιν νὰ ὀνομάζωμαι τοῦ λοιποῦ Ταρτε-
πιών, ἀλλὰ θὰ δύναιμαι νὰ κάμω ὅ,τι θέλω.
Ἐγὼ θὰ ὀνομάζωμαι τοῦ λοιποῦ Ταρτεπιού—
τὸ γ' μοι ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εὐ-
τυχίαν. Ἐξ ἡμῶν δὲ θέλουσι ἐξέλθει δύο δια-
κεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων γένη. Οἱ Ταρτεπιών, τῶν
ὁποίων θὰ ἦσαι σὺ ὁ γεννάρχης, καὶ οἱ Ταρτε-
πιού, τῶν ὁποίων ἐγὼ θὰ ἦμαι ἡ ἀρχή. Καὶ ἂν
μετὰ πέντε χιλιάδας ἔτη, τὰ δύο ταῦτα γένη,
ἐχθρὰ γενόμενα, συσπαράσσωνται, ἐὰν οἱ ἐργο-
νοὶ ἡμῶν ἐπιλαθόμενοι ὅτι εἶνε ἐξάδελφοι, ἐπι-
χειρήσωσι νὰ φάγωσιν ἀλλήλους μὲ διάφορον ἄρ-
πυμα, ἢ ἄμαρτία ἐπὶ σέ· *vaude retro*, Ταρτεπιών:
Ὁ Ταρτεπιού οὐδὲν πλέον ἔχει κοινὸν μετὰ σοῦ.

[Alphonse Karr].

ΚΛΕΠΤΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ

Ἐν τινι γαλλικῇ ἐφημερίδι ἐδημοσιεύθη πρὸ
πολλοῦ ὑπὸ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ (Hugo) ἡ ἐπο-
μένη περίεργος σημείωσις:

Κατάλογος ἀνθρώπων πάσης τάξεως, ὅτινες
μοὶ κάμουν ἢ μοὶ ἔχουσι κάμει τὴν τιμὴν νὰ
οἰκειοποιῶνται τὸ ὄνομά μου.

1.—*Βι.λέριος* Hugoί, ναυτικῶς. Δὲν ὑπογρά-
φεται δι' ὀλοκλήρου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ *Balé-*
ριος, ἀλλὰ γράφει μόνον Β. Τὸ 1, κακὰ γεγραμ-
μένον, ἐξαφανίζεται ἐπίτηδες ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς
καλλιγραφίας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ὑπογραφή αὐ-
τοῦ ἀναγινώσκειται Β. Hugo.

Τὸ λάθος τοῦτο μοὶ ἐκόσισέ ποτε 1500
φράγκα.

2.—Ἡ δεσποσύνη *Ἰωσηρίνα* Hugo, θυγά-
τηρ θυρωροῦ, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεά-
τρου Ἀγίου Ἀντωνίου, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Βικτωρία*

Hugo. Ἡ συρροή ὑπῆρξε μεγίστη καὶ ἡ ἐπιτυ-
χία πλήρης. Ὁ κόσμος ἐπίστευσε ὅτι ἦτο ἀ-
δελφὴ μου, ἣν ἐγὼ ἐγκαταλείπω εἰς τὴν δυσ-
τυχίαν.

3.—*Adolphe* Hugot, ἀυλητῆς· εἰς τὰ προ-
γράμματά του τυπώνει τὸ ὄνομά του A. Hugo.
Τὸν νομίζουν ἀδελφόν μου.

4.—M. Hugot, ξενοδόχος· πρό τινας ἀφεί-
λεν ἐπιτήδες τὸ ἰ ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ξενο-
δοχείου του καὶ καλεῖται μόνον Hugo.

5.—*Felix* Hugot, βράπτης, ὑπογράφεται Fe-
lix Hugo. Τὸν ἐκλαμβάνουν ἀντὶ τοῦ ἀδελ-
φοῦ μου.

6.—Ὁ . . . , ἠθοποιὸς ἐν Ἀμιέν, καλεῖται
Βίκτωρ Οὐγκώ καὶ κερδοσκοπεῖ ἐκ τῆς φήμης
τοῦ ὀνόματός μου.

7.—Μικρὸν σοκακόπαιδον τῶν Παρισίων, πω-
λητῆς φωσφόρων, κατεδικάσθη πρό τινων ἡμε-
ρῶν εἰς ἐνὸς φράγκου πρόστιμον ὑπὸ τὸ ὄνομα
Βίκτωρ Οὐγκώ. Φαίνεται ὅτι δὲν εἶχεν ἐπώνυμον.

Ἐνα πουλὶ ἀναστῆναξ ἕνα ἔς τὸν Ἄν Νικόλα,
χ' ἐμαραθῆκαν τὰ κλαδιά, ὅλα τὰ περιθώλια
ἔς τοὺς κάμπους ὅπ' ἀκούσθηκε μαράθηκαν τὰ χόρτα.
Ἐ' ἀκούσαν καὶ δὴ Ἕλληνες, δὴ Ἀνατολικιώταις·
Ἐ' ἔχαις πουλάκι μου καὶ κλαπὲς ἔς τὸν ἥλιο καὶ μαδιέσαι·
—Ἄντιπροχθες εἰδιάβαινα ἀπὸ τὸ Κασπινῆσι,
Κ' ἔκουσα νὰ συνομιλοῦν ἔς τοῦ Σκόδρα τὸ τσαντήρι.
Κ' ἔλεγον ἔς τὸ συμβούλιο τὸ κάτω τὸ χαμπέρι.
Ὁ Μάρκος ἐσκοτώθηκε μὰ ἔσφαξε χιλίους.

[Δημοτικὸν ἔσμα].

Χαρακτηρισμοὶ

ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

Ὁ Μάρκος Μπότσαρης ἦν ἐκ τῶν σπανίων ἐ-
κείνων τῆς ἐλευθερίας προμάχων, οἵτινες ὑπέτα-
ξαν τὸ ἴδιον ὄφελος εἰς τὸ κοινὴ συμφέρον, ἀν-
δρείος δὲ καὶ πιστὸς ἀνὴρ, οὗ διέκεινον ἀγία
παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἡ μνήμη. Οὐδεὶς εἶχε τὴν
ἀφιλοκερδῆ αὐτοῦ ἀφοσίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἐλληνικοῦ
ἀγώνος, οὐδεὶς τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ καὶ
τὴν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης γενναϊότητα.
Ὅτε ὁ Χουρσήτ-Πασσᾶς καταμέμρηθη κατὰ τῶν
Ἀλβανῶν, ὅτι ἦσαν δειλοὶ, ἀνάξιοι νὰ τρώγῃσι
τὸν ἄρτον τοῦ βασιλέως των, διότι δὲν κατώρ-
θουν νὰ καταβάλλωσι τοὺς Σουλιάτας, ἀπήντη-
σεν αὐτῷ γηραιὸς τίς πολεμιστῆς, οὐδὼν ἀνά-
μεστος, ὁ Χασάν Ἀρούνης· «Ὅχι, ἀθένητα! οἱ
Ἀλβανοὶ εἰδείξαν πάντοτε ὅτι δὲν στεροῦνται
γενναϊότητα, καὶ ὅτι ἀξίως τρώγῃσι τὴν ἄρτον
τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν
χάριν τῆς ἀληθείας, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶνε
ἐκτακτὰ παλληκάρια, καὶ ὁ Μάρκος μάλιστα
εἰς τῶν ἀηττήτων ἀνδρείων τοῦ καιροῦ μας. Ἄν
ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο Μουσουλμάνος, θὰ ἐπι-
στεύομεν ἀδιστακτως, ὅτι ὁ προφήτης Ἀσρέτ
Ἄλῆς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γῆν.» Αἱ κατὰ τοῦ
Χουρσήτ μάχαι καὶ ἡ υπεράσπισις τοῦ Μεσολογ-
γίου εἶχον περιβάλει τὸ μέτωπον τοῦ Μάρκου
δάνας, ὑπὸ παντὸς ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τὸ σῆνη-
θες, φθονουμένας. Ἰσως δὲ τὸ μόνον αὐτοῦ ἐλάτ-

τωμα ἦτο, ὅτι συνηθάνετο ἑαυτὸν πολλὴ ὑπέ-
τερον τοῦ χαμαιζήλου φθόνου τῶν περὶ αὐτὸν,
καὶ δὲν ἀνελογίζετο ἐπαρκῶς τὴν ἀληθῆ τῶν
πραγμάτων κατάστασιν. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὅστις
ἔσχισε τὸ παρεσκευασμένον αὐτῷ δίπλωμα στρα-
τηγοῦ, ἅμα ἀκούσας τὰς ἐπὶ τούτῳ φθονεῖς
παρατηρήσεις τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπε
τοὺς μετρίφρονας μὲν τούτους ἀλλὰ καὶ τολ-
μηροῦς λόγους· «Ὅστις εἶνε ἀξίος, λαμβάνει
αὐριον τὸ δίπλωμά του ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ,
ὀλίγον βεβαίως ἐσυλλογίζετο, ὅτι περιστοιχι-
ζον αὐτὸν βραχιδούργοι, οἵτινες χαιρόντες ἐβλαπ-
νον αὐτὸν ἐμπλεκόμενον εἰς κινδύνους, ἵνα καταλί-
πωσιν αὐτὸν ἔπειτα ἔρμκιον εἰς τὴν μοῖραν του.

K. MENAΞAZON ΒΑΡΘΩΛΑΪ.

ΕΧΘΡΟΙ

Ἐχεις, φίλε μου, ἐχθροὺς; Προχώρει, μὴ σὲ
μέλλει. Ἐάν φράζωσι τὴν ὁδόν σου μὲ ἐμπό-
δια, κάμε μίαν περιστροφὴν, ἐκπληρῶν ἀείποτε
τὸ καθήκόν σου εἰς τὸ πείσμα των. Ὁ μὴ ἔχων
ἐχθροὺς δὲν σημαίνει τίποτε, διότι ἡ ζύμη του
εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος μαλάσσει αὐτὸν κατὰ
τὸ δοκοῦν. Ὁ φιλαλήθης, ὁ σκεπτόμενος καὶ
ὁ λέγων τὴν γνώμην του, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ
κάμῃ ἐχθροὺς ὅσους αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ προ-
σβάλλουσι. Σὺ ὅμως ἀδιαφόρει περὶ τῶν ἐχθρῶν
σου· πίστευσον δ' ὅτι εἰσὶ τοσοῦτον ἀναγκαῖοι,
ὅσον ὁ ἀήρ, ὅν ἀναπνέομεν, ὅπως διατηρῶμεν
ἡμᾶς δραστήριους καὶ προθύμους. Οἱ ἐχθροὶ ὁ-
μοιάζουσι σπινθήρας τοῦς ὁποίους, ἐάν δὲν φω-
σῆσῃ, σβέννυνται μόνον των. Ἐχε ὑπ' ὄψιν σου
ὅτι, ἐάν φιλονεικῆς μετ' αὐτῶν, τότε κάμνεις
τὴν ἐπιθυμίαν των. (Βόρως).

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κολακκούντας αὐτὸν ἀ-
κολουθεῖ ἀκούσιως τοῦ τὸ θεῖον τοῦ Ἰησοῦ λό-
γιον· ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.
* Ἐάν ἡ εὐφυῖα ὑπεβάλλετο τῇ λογικῇ πό-
σα εὐφυᾶ πνεύματα ἤθελον φαίνονται ἀνόητα
καὶ γελοῖα!
* Ὁ περιορισμένος νοῦς περιφρονεῖ ὅτι, δὲν
δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ γοργὸν πνεῦμα ἐπιθυμῆ
νὰ μάθῃ ὅ,τι οἱ ἄλλοι γινώσκουσιν, ἡ δὲ μεγαλο-
φυῖα ἐπιθυμῆ ν' ἀνακαλύψῃ ὅ,τι οὐδεὶς ἤξεύρει.
* Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ κακοδαιμονία τοῦ ἀν-
θρώπου ἐξαρτῶνται πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς διαθε-
σεως ἢ ἐκ τῆς τύχης αὐτοῦ. (La Rochefoucauld).

Τὸ σύνθημα τοῦ Σπαρτιάτου ἦτο «νίκη ἢ
θάνατος», μᾶλλον δὲ, καθὼς λέγεται, ὅτι εἶπε
ποτε Λάκκαινα πρὸς τὸν υἱὸν, παραδίδουσα αὐ-
τῷ τὴν ἀσπίδα· «ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰν», ὅ ἐστὶν ἢ
νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ εἰς Σπάρτην, ἢ
νεκρὸς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ν' ἀνκομισθῇ· διότι ὁ
ἀπολέσας τὸ ὄπλον τοῦτο καὶ ἐπιζήσας ἐλογί-
ζετο ἄτιμος καὶ ἔπκοχεν ὅσα ἀδύνατον ἦτο νὰ

ὑποφέρῃ ψυχὴ εὐγενῆς. Ὁ τρέσας, δηλαδή ὁ
δειλιάσας, καὶ μὴ προτιμήσας τῆς ἀπὸ τοῦ
πεδίου τῆς μάχης φυγῆς τὸν μετὰ τῶν συνα-
γωνιστῶν θάνατον, ἀπέβαλλε πάντα τὰ τοῦ
πολλοῦ δίκαια καὶ διετέλει διὰ παντὸς ὑφ' ὅ-
λων περιφρονούμενος. Ὁ Ἀριστόδημος ἦτο εἰς
τῶν 300 Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὑπὸ τὸν βασιλέα
Λεωνίδα, ἀντιπαρετάχθησαν ἐν Θερμοπύλαις
πρὸς τοὺς Πέρσας· μόνος δὲ αὐτὸς δὲν ἀπέθανε
μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ διεσώθη ἀγενῶς εἰς
Σπάρτην. Ἐνταῦθα ὅμως ὑπέκυψεν εἰς ὄνειδος
παρ' οὐδεὶς ἤθελε νὰ δώσῃ αὐτῷ πῦρ, καὶ οὐ-
δεὶς πρὸς αὐτὸν διελέγετο, πάντες δὲ ἐπιδει-
κνόντες αὐτὸν ἔλεγον· «ὁ τρέσας Ἀριστόδη-
μος.» Τοιαύτη ἦτον ἐν Σπάρτῃ τοῦ ἀνάνδρου ἡ
τύχη. Ἐάν ἦτο ἄγαμος, δὲν εὕρισκε σύζυγον,
ἐάν εἶχε κόρας, δὲν εὕρισκε γαμβρόν. Οἱ νέοι
οὐδὲν ὄφειλον πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ σέβας,
καὶ ὅσοι δὲν ἀπέστρεπον ἀπὸ αὐτοῦ τὸ πρόσωπον
ᾤδοντο νὰ βραπίσωσιν αὐτὸν ἀτιμωρητί. Ὅστε
«οὐδὲν θαυμάζω», ἀνακραῖζει ὁ Ξενοφῶν, «τὸ
προαιρεῖσθαι ἐκεῖ θάνατον, ἀντὶ τοῦ οὕτως ἀτί-
μου τε καὶ ἐπονειδίστου βίου.»—K. Παπαρη-
γόπουλος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Ἐκ τινος διατριβῆς, δημοσιευθείσης ἐν τῇ
ἐφημερίδι Ἐμπρός, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Χαρα-
κτηρισμοὶ τοῦ Ῥωμηοῦ», ἐσταχυολόγησα τὰ ἐ-
πιμέμνα· Ὁ Ῥωμηὸς θεωρεῖ ἅπαντα τὸν ἐξωτε-
ρικὸν κόσμον πλασθέντα ἀποκλειστικῶς δι' αὐ-
τὸν, ὡς ἐκ τούτου ἐννοεῖ νὰ χρησιμοποῖῃ αὐτὸν
κατὰ βούλησιν. Κατ' αὐτὸν, οἱ λοιποὶ τῶν ἀν-
θρώπων δὲν ἔχουσιν ἄλλον λόγον ὑπάρξεως, ἢ
τὴν διευκόλυνσιν τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ὀ-
ρεξέων του. Οὐδεὶς, πλὴν αὐτοῦ, ἔχει δικαίω-
ματα. Πάντες οἱ λοιποὶ ἔχουσιν καθήκοντα πρὸς
αὐτὸν· καθήκοντα, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν ἀπαιτεῖ
πανταχοῦ καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἐλαβεν ἀ-
νάγκη τινα; Δὲν πολυζαλίζεται περὶ τοῦ μέ-
σου, ὑπερ θὰ τῷ χρησιμεύσῃ εἰς θεράπειαν τῆς
ἀνάγκης ταύτης.—Ὁ πρῶτος διαβάτης.—Ἰδοὺ
ὅ,τι τῷ χρειάζεται.—Τί ἀπλούστερον τούτου;
—Π. χ. κλπνίζει, οὐδέποτε ὅμως φέρει μεθ'
ἑαυτοῦ πυρεῖα. Τί τῷ χρησιμεύουν; Σταματᾷ
τὸν πρῶτον, ὃν συναντήσῃ κλπνίζοντα, καὶ λέ-
γει αὐτῷ ἀποτόμως· Τῇ φωτείᾳ σου.—Ὅταν
προσθῆθῃ παρακαλιῶ, εἶναι εὐγενῆς Ῥωμηὸς
Ὁ Ῥωμηὸς βραδίζει κατὰ μήκος τῆς ὁδοῦ
Αἰόλου ἢ Ἐρμού, ὅπου τὸ πλάτος τῶν πεζο-
δρομίων δὲν ἐπιτρέπει τὰς συναθροίσεις. Ἀλλ' ὁ
Ῥωμηὸς θέλει νὰ σταθῇ, ὅπως περιεργασθῇ εἰ-
κόνα τινα ἐκτεθειμένην εἰς παράθυρον καταστή-
ματος, ἢ ὅπως χαιρετίσῃ φίλον τοῦ τινα καὶ τῷ
ἀποτείνῃ τὴν ἐρώτησιν· «Ἀπὸ ποῦ ἐρχεσαι, ποῦ
παῖς;» Ἰδοὺ λοιπὸν κατοχὴ πεζοδρομίου, πα-
ραφρερῆς τῇ κατοχῇ τῆς Βουλγαρίας. Ἰδοὺ

παῦσις τῆς διὰ τῆς στενῆς ἐκείνης ἀρτηρίας κυ-
κλοφορίας. Οἱ διαβάται, ἐάν θέλωσι νὰ ἐξακο-
λουθήσωσι τὸν δρόμον των, ὀφείλουσι νὰ κατέλ-
θωσι τοῦ πεζοδρομίου. Εὐτυχεὶς δὲ, ἂν ὁ καιρὸς
δὲν εἶναι βροχερός,—διότι, εἰς τοιαύτην περί-
πτωσιν, θὰ ἀναγκασθῶσι νὰ διέλθωσι διὰ τοῦ
βορβοροῦ, ἀφοῦ ὁ Ῥωμηὸς δὲν ἔχει τὴν εὐγέ-
νειαν νὰ ἀποσυρθῇ ὅπως οἱ διαβάται διέλθω-
σιν ἀβρόχοις ποσὶ. Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι, ἂν οἱ
διαβάται αὐτοὶ εἶναι Κυρίαί, θὰ σωθῶσι τῆς
βορβοροβασίας ταύτης. Θὰ ἀναγκασθῶσι καὶ
αὐταὶ νὰ βυθίσωσι τοὺς λεπτοφυεῖς πόδας των
εἰς τὸν βόρβορον, δι' ὃν βεβαίως δὲν ἐπλάσθη-
σαν, διότι οἱ κατέχοντες τὸ πεζοδρόμιον Ῥω-
μηοὶ δὲν ἐννοοῦσι νὰ παραχωρήσωσιν εἰς ἄλλους
θέσιν, ἣν τόσον ἀνδρείως καθεῖξαν.

Ὁ Ῥωμηὸς περιπατῶν ἔχει τὸ ροῦστο νὰ θέτῃ
τὴν βάρβρον ὑπὸ τὴν μασχάλην,—καὶ ἐν ὄσῳ βα-
δίξει κατ' εὐθείαν meno male— ἀλλ' ὅταν
ἔλθῃ αὐτῷ ἡ ὄρεξις νὰ ἐκτελέσῃ στροφὴν τινα,
οὐαὶ τῷ γείτονι!

Ἄς ἀκολουθήσωμεν τὸν Ῥωμηὸν περιπατοῦν-
τα. Ἰδοὺ βλέπει ἐρχομένους δύο Κυρίας. Δύναται
μικρὸν παρεκκλίνων, νὰ ἀφήσῃ αὐταῖς ἐλευθέραν
τὴν διάβασιν, διερχόμενος ἐκ τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλ-
λου μέρους. Μὴ τὸ περιμένετε. Ὁ Ῥωμηὸς οὐδὲ
τρίχα παρεκκλίνει. Καὶ ἰδοὺ αὐταὶ ἀναγκάζο-
μεναι νὰ πράξωσιν ὅ,τι ἐπραξέ ποτε ἡ Ἐρυθρὰ
θάλασσα. Ἀποσύρονται ἐνθεν καὶ ἐνθεν, καὶ ὁ Ῥω-
μηὸς, νέος Μωϋσῆς, διέρχεται διὰ μέσου. Οὕτω
πράττων νομίζει ὅτι ἀφρούτως θὰ παρατηρηθῇ...

Διέρχεται εὐειδῆς τις Κυρία. Ὁ Ῥωμηὸς καρ-
φώνει τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπάνω τῆς, καὶ δὲν
ἐννοεῖ νὰ τοῦς ἀποσπάσῃ ἄχρις οὗ ἰδῇ ὅτι στρα-
φείσα τὸν παρετήρησε. Τοῦτο εἶναι θρίαμβος
δι' αὐτὸν, διότι πέποιθεν ὅτι γυνή, ἥτις τὸν εἶ-
δεν ἄπαξ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐτρώθῃ τὴν καρ-
δίαν ὑπὸ τῆς ὠραιότητός του.

Ὁ Ῥωμηὸς εἰσέρχεται ἐν τῷ καφενεῖῳ. Διερχόμενος
ρίπτει τὸν πῖλόν σου. Μὴ νομίσῃς ὅτι
θὰ τὸν σηκώσῃ. Εἶναι πολὺ μάλιστα, ἂν κατα-
δεχθῇ καὶ νὰ στρέψῃ ὅπως τὸν ἰδῇ πεσόντα.
Ἄφοῦ πτύση καὶ ὑβρίση τὸ παιδί τοῦ καφενεῖου,
διότι δὲν τῷ ἔδωκεν ἀμέσως ζητηθεῖσαν ἐφημερί-
δα, κάθηται· ἀλλὰ διὰ νὰ κάθησῃ θέλει τούλαχι-
σον πρεῖς καθέλας. Εἰς τὴν μίαν κάθηται, εἰς τὴν
ἄλλην ἀκουμπᾷ καὶ εἰς τὴν τρίτην θέτει τοὺς
πόδας. Κατὰ τύχην κάθησαι εἰς τινα παρακειμέ-
νην τράπεζαν καὶ ὁμιλεῖς μετὰ τινος τῶν φίλων
σου. Ὁ Ῥωμηὸς δὲν σὰς γνωρίζει· οὐδέποτε σὰς
εἶδεν· ἀλλὰ τοῦτο οὐδόπως τὸν κωλύει ν' ἀνα-
μιγθῇ εἰς τὴν ὁμιλίαν σὰς καὶ νὰ σὰς εἰπῇ ὅτι
δὲν ἤξεύρετε τί λέγετε. Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι
πράττει τοῦτο ὅπως σὰς προσβάλλῃ. Ἀπαγε τῆς
βλασφημίας! Εἶναι ἡ συνήθης φράσις, δι' ἧς ὁ
Ῥωμηὸς ποιεῖται ἐναρξιν τοῦ λόγου, ὅταν κα-
ταδεχθῇ ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον εἰς τινα.

Ὁμιλεῖ αἰωνίως κατὰ τῆς πολιτικῆς φυχλο-
τητος ἐκείνων, αἵτινες μὴ ἐκτιμῶντες τὰ φῶτά
του καὶ τὴν ἰκανότητά του, στεροῦσι τὴν πα-
τρίδα τῶν ὑπηρεσιῶν του. Πολλάκις δὲ ἐξεργό-
μενος ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου, ὅπου ἐξαργύ-
ρωσεν ἑνταλμα δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐλευθερι-
στητος ὑπουργοῦ τινος, μεταβαίνει εἰς τὸ καφε-
νεῖον, ὅπως ἀγορεύσῃ κατὰ τῆς σπατάλης τοῦ
δημοσίου πλοῦτου, ὃν τόσον ἀναιδῶς δισπαθί-
ζε τὸ... προκάτοχον ὑπουργεῖον.

Ὁ Ῥωμῆος οὐδέποτε δύναται νὰ παραδεχθῇ
ὅτι πιθανὸν νὰ ἔχη καὶ ἄδικον. Ὁμιλοῦντα σὲ
διακόπτει, διότι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὅτι
δύνασαι νὰ εἰπῆς τι ὀρθότερον ἐκείνου, ὅπερ αὐ-
τὸς εἶπεν, ἢ προτίθεται νὰ εἰπῇ. Πολλάκις μά-
λιστα ἐπιχειρεῖ νὰ σὲ ἀνασκευάσῃ πρὶν ἢ ὁμιλή-
σῃς, καίτοι ἀγνοῶν τί θὰ εἰπῆς.

Ὁ Ῥωμῆος ἔχει αἰωνίως εἰς τὸ στόμα τὴν
πατρίδα. Ἄλλ' ἢ πατρίς δι' αὐτὸν εἶναι μέγα
τι κτῆμα, οὕτινος αὐτὸς δικαιούται νὰ λαμβάνῃ
τοὺς καρπούς, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ καλλιεργῇ.

Ὁ Ῥωμῆος εἶναι πολιτικός, φιλόσοφος, εἶναι
ἐνὶ λόγῳ *πανδαήμων*. Λατρεῖε τὴν ἐπιτυχίαν,
καὶ ὁμιλεῖ πάντοτε καὶ περὶ πάντων ἀξιωματι-
κῶς. Περιφρονεῖ πάνθ' ὅσα δὲν ἐννοεῖ. Ἡ θεωρία
τῆς ἐξελίξεως π. χ. εἶναι δι' αὐτὸν *μωρολο-
γήματα*.

Ἄν λάβῃς τὸ δυστύχημα νὰ ἔχῃς πάροικον
Ῥωμῆον, τὸ καλλίτερον ὅπερ δύνασαι νὰ πρά-
ξῃς εἶναι ν' ἀλλάξῃς δωμάτιον, διότι οὐδέποτε
θὰ εὖρῃς ἡσυχίαν. Ὁ Ῥωμῆος, οὔτε ἐννοεῖ, οὔτε
δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀλληλεγγύην, ἥτις ὑ-
πάρχει μεταξὺ τῶν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ
οἰκοῦντων, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς οὗτοι ἔχου-
σιν ἀμοιβαίως.

Μὴ ἀπατηθῆς καὶ δώσῃς τι εἰς τὸν Ῥωμῆον
—ἔστω καὶ βιβλίον—διότι οὐ μόνον οὐδέποτε
θὰ σοὶ τὸ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ σὲ ὀβριση, ἂν
λάβῃς τὴν τόλμην νὰ τὸ ἀπαιτήσῃς.

Ἄν ὁ Ῥωμῆος σοὶ προσδιορίσῃ ὄραν συνεν-
τεύξεως—ἔσον σπουδαία καὶ ἂν ἦναι ἡ ὑπόθε-
σις—οὐδέποτε θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν
ὄραν. Ὁ λόγος δὲν εἶναι *συμβόλαιον*, ἰδοὺ τὸ
ἄξιωμα τοῦ Ῥωμῆου.

Ὁ Ῥωμῆος ἐπισθεν πάσης πράξεως, πάσης ἰ-
δέας, βλέπει τὸ *χρῆμα*. Τοῦτο εἶναι δι' αὐτὸν
ὁ ὕπατος τῶν θεῶν. Πάντα τὰ λοιπὰ οὐδεμίαν
ἔχουσι δι' αὐτὸν σημασίαν,—εἶναι ἀνοησίαι ἰ-
δεολόγων.

Ὁ Ῥωμῆος ἔχει μεγίστην κλίσιν πρὸς τὴν
ζωγραφικὴν, δι' αὐτὸ παντοῦ καὶ πάντοτε ζω-
γραφίζει,—ἐπὶ τῶν τραπεζῶν π. χ. τῶν καφε-
νεῖων, ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, ἐπὶ τῶν ὑά-
λων τῶν παραθύρων, ἐπὶ τῶν...

Ὁ Ῥωμῆος τρέφει ἰδιάζουσιν συμπάθειαν πρὸς
τὴν ξένην ἰδιοκτησίαν θεωρεῖ θρίαμβόν του ὅταν
καταστρέφῃ τὰ ἐν ταῖς ἀπυμμάχαις καθίσματα,

τὰ παραπετάσματα καὶ τὴν ὄροφν, λυπεῖται
δὲ ὅτι δὲν ἔχει ἀρκετὰ μακρὰς χεῖρας ὅπως
πράξῃ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸν ἀνέφελον τῆς Ἑλ-
λάδος οὐρανόν.

Ἡ Θέρμανσις οἰκιῶν, ἰδίως θεάτρων καὶ ἐρ-
γοστασίων, διὰ τοῦ ἀτμοῦ, καθὼς καὶ τῶν δωμα-
τίων τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐπέ-
τυχε, καὶ τοιαύτη διὰ τοῦ ἀτμοῦ θέρμανσις εἰ-
σάχθη εἰς διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη. Τελευ-
ταίως συνέλαβον οἱ Ἀμερικανοὶ τὴν ἰδέαν τῆς
θερμάνσεως ὅλων δωματίων τῶν οἰκιῶν ὀλοκλή-
ρου πόλεως διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Τὸ μεγαλοπρεπές
δὲ τοῦτο πείραγμα ἐπέτυχε θαυμασίως εἰς τὴν
πόλιν Βουρβάλο. Ἐκ τινος ἀτμολέητος διωγα-
τεύθη διὰ σωλήνων, 3 μιλίων μήκους ἐχόντων,
εἰς 75 μεγάλας οἰκίας, δηλαδὴ εἰς ἑκατοστάς
δωματίων αὐτῶν, εἰς νοσοκομεῖον, εἰς μέγα σχο-
λεῖον ὁ ἀτμὸς καὶ παντοῦ ὑπῆρχεν εὐχάριστος
θερμοκρασία. Συνεπεῖα τούτων τῶν ἐπιτυχιῶν
δοκιμασιῶν σκοπεύουσι νὰ ἐπεκτείνουσι νῦν τοῦτο
τὸ νέον σύστημα τῆς θερμάνσεως ἐπὶ μεγάλων
πόλεων μετὰ ἑκατοστίων καὶ χιλιάδων οἰκιῶν.
Πρὸς τούτους ὑπελογίσθη, ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἀτμοῦ
θέρμανσις εἶναι ὑγιεινότερα, ἔλασσαν ἐπικίνδυ-
νος καὶ εὐθηνότερα. Ἐάν τυχὸν ἤθελε συμβῆ εἰς
ἄλλης τινὸς περιστάσεως πυρκαϊὰ διὰ φλέξεως
πετρελαίου τινὸς λύχνου ἐν τινι δωματίῳ, διὰ
τοῦ ἀνοίγματος τοιοῦτου ἀπυμωγῶν σωλήνος ὁ
μεθ' ὀρμῆς ἐξερχόμενος ὑδατμὸς, πληρῶν τὸν
ἀέρα, ἀποσβένει παραχρῆμα τὸν πλέον ἰσχυρὸν
καὶ ἐπικίνδυνον ἐμπρησμόν.

Ὁ γερμανικὸς τύπος, γράφει ὁ «Παρνα-
σὸς», ἀσχολεῖται περὶ σγέδιόν τι τολμηρὸν ἔργον
καὶ εὐεργετικόν, προταθὲν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος
Rohlf's, ἐνὸς τῶν διασημοτάτων περιηγητῶν
τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀφρικῆς. Πρόκειται περὶ σι-
δηροδρόμου κατασκευαστέου πρὸς τὸ κέντρον
τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ γραμμὴ θὰ ἤρχιζεν ἐκ Τριπό-
λεως καὶ θὰ διευθύνετο πρὸς νότον. Θὰ ὄγω-
ροῦτο δὲ κατὰ τῶν πολεμίων σσιφῶν ἐν τοῖς ἐ-
πικινδύνοις τόποις διὰ φρουρίων ἐχόντων φρου-
ράς εὐρωπαϊκῶν στρατιωτῶν. Ἐπίσης δὲ θὰ ἐ-
λαμβάνετο κατάλληλος φροντίς πρὸς ἀμυναν
κατὰ τοῦ λιθῆ. Ὁ σιδηροδρόμος θὰ ἐλάμβανε
τὴν καύσιμον ὕλην ἐξ Εὐρώπης ἂν δὲν κατορ-
θεῖτο ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀνθρακὸς δι' ἰσχυ-
ρῶν ἥλιακῶν παρασκευασμάτων. Ἀλλὰ καὶ ἂν
μὴ τοῦτο ἀκριβῶς κατορθοῦτο, ὁ Rohlf's ὑπο-
λογίζει ὅτι ὁ ἥλιος θὰ παρεῖχεν ὅπωςδήποτε
σπουδαίας οικονομίας καυσίμου ὕλης, διότι τὸ
ὑδρὸς τῆς μηχανῆς θὰ εἶχεν ἤδη θερμοκρασίαν
50 βαθμῶν τοῦ ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου
πρὸ τῆς τεχνητῆς θερμάνσεως. Ἐννοεῖται δὲ
ὅτι ἡ ἐπιχείρησις ἐμελλε νὰ ἦνε οικονομικῶς
ἐπικερδοστῆ.

ΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΑΝ.